

samfunn for alle

Norsk Forbund for Utviklingshemmede | nr. 2 – 2016

Forbedringsanstalter og bofellesskap	s. 6
Erlandsens reddet!	s. 8
Lovverk følges fortsatt ikke i Hedmark	s. 16
VTA – et statlig arbeidsmarkedstiltak	s. 24
NFUs administrasjon	s. 26

Fra generalsekretæren

Ting tar tid

Tvangsvedtak overfor mennesker med utviklingshemning skal kunne prøves i vårt rettsvesen. Det vi opplever nå er at en sak ble avvist av lagmannsretten fordi vedtaket om tvang var utløpt og det var fattet et nytt vedtak (dette vedtaket gikk ut på det samme). Det samme sa ankeutvalget i Høyesterett. Her er formaljus det avgjørende, det sier Høyesterett selv. Man går altså ikke inn i vurderingen hvorvidt selve tvangsbruken er ulovlig. Man må altså begynne på nytt. Dette kan umulig være lovgivers mening. Tvangsvedtak skal kunne prøves av våre rettsinstanser. Dette er etter min mening formaljus på sitt verste.

Straffedømte får jo mindre straff fordi det tar for lang tid å behandle straffesaker. Her er virkningen motsatt. Man blir utsatt for mer ulovelig tvang, fordi den første saken ikke kan behandles og det er fattet et nytt vedtak som igjen må prøves i retten.

Skjønn det den som kan. Jeg gjør det ikke.

Vibeke Seim-Haugen
Generalsekretær

Rapportering om likepersonsarbeid

Vi minner om fristen for rapportering av likepersonsarbeid. Disse rapportene er med på å påvirke hvor mye NFU får tildelt i driftstilskudd for 2017. Det står mer om krav til rapporteringen og rapporteringsskjemaer på <http://www.nfunorge.org/no/Om-NFU/Organisasjonsarbeid/Likemannsarbeid/>. Organisasjonskonsulent Ann-Elisabeth Grønnhaug i NFUs sekretariat kan svare på eventuelle spørsmål om rapporteringen. Hun har tlf. 22 39 60 69 og epost-adresse ann-elisabeth@nfunorge.org

Bruk av tvang mot skoleelever

I Helsedirektoratets rundskriv IS-10/2015 om helse- og omsorgstjenestelovens paragraf 9 om bruk av makt og tvang overfor mennesker med utviklingshemning hevdes det feilaktig at slike tiltak kan settes i verk overfor elever med utviklingshemning.

I et brev til direktoratet nylig ber NFU blant annet om at feilene i rundskrivet rettes opp med henvisning til at det ikke er tillatt å bruke makt og tvang i skolen ut over straffelovens nødrettsbestemmelser. NFU minner samtidig om at både Fylkesmannen i Rogaland og Utdanningsdirektoratet tidligere har presisert det samme. NFU viser samtidig til et brev fra Fylkesmannen i Finnmark til Utdanningsdirektoratet der Fylkesman-

nen i Finnmark gir uttrykk for usikkerhet om hvordan rundskrivet skulle forstås. I sitt svarbrev av september i fjor fastslår direktoratet at opplæringsloven ikke åpner for bruk av tvang og makt i skolen.

- Når selv tilsynsorganene har problemer med å forstå innholdet i rundskrivet, kan en regne med at skolens ansatte også kan få problemer med å forstå loven riktig på dette feltet. Vi vil derfor be Helsedirektoratet om å klargjøre innholdet i IS10/15, og at dette formidles til ansatte i skolen slik at de får kunnskap om gjeldende regelverk.

NFUs brev er lagt ut på www.nfunorge.org

Forglemmelse

Vi beklager at vi glemte å skrive fotografens navn under bildet fra utdelingen av NFU Tromsø lokallags Likeverdspris på siste side i forrige utgave av SFA. Det er tatt av Jan Erik Teigen i avisen Fremover.

samfunn for alle

Medlemsblad for Norsk Forbund
for Utviklingshemmede

Fem utgivelser pr år.
Årsabonnement: 400 kroner
ISSN: 0803-5105

Ansvarlig redaktør:
Jens Petter Gitlesen
jpg@nfunorge.org

Journalist:
Bitten Munthe-Kaas
sfa@nfunorge.org
Telefon: 928 36 809

Tilrettelegger lettlest stoff:
Kari Bue
kari@nfunorge.org

Adresse:
Samfunn for Alle, NFU
Postboks 8954 Youngstorget
0028 Oslo

Sentralbord: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
www.nfunorge.org
www.facebook.com/NFU Norge

Annonseakvisør: Salgs Forum AS
Tlf: 51 31 57 00/91 59 05 78
E-post: post@salgs-forum.no
Internett: www.salgs-forum.no

Forsidebilde: Fra venstre Kim Robin
Johansen, bakemester Fred Olsen, Da-
niel Harbo og Jørn Nilsen ved Erlandsens
Conditori. (Foto: Steinar Omar Østli, Halden
Arbeiderblad)

Layout: Tina Jerstad, www.molte.no
Trykk: Gunnarshaug trykkeri
Utgivelse 3 – 2016
Kommer uke: 26
Frist for saker er: 13. mai
Annonsefrist er: 29. mai

6	Forbedringsanstalter og bofellesskap.
8	Erlandsens reddet!
9	NFUs rettsarbeid.
10	Etterlyser bærekraftig politikk overfor mennesker med utviklingshemning.
12	Inkluderende barnehage og skole: Hva må til i praksis?
14	Møte med helse- og omsorgsminister Bent Høie.
15	Veien til noe som kan bli (enda) et norsk idrettseventyr.
16	Lovverk fortsatt satt ut av spill.
18	Hva skjer i Europa?
23	Forslaget til ny lærerutdanning: En fallitterklæring og en bekreftelse på at ikke alle vil ha en skole for alle.
24	Varig tilrettelagt arbeid forblir et statlig arbeidsmarkeds-tiltak.
25	Stiller spørsmål med skolepolitikken.
26	NFUs administrasjon.
30	Blir du ertet, plaget eller omtalt stygt på internett?
31	Scener fra Kardemommeby - Med paraply i stormen.
32	Et unødvendig kort liv.
33	Minneord.
44	Drømmer om OL-medalje.

Leder s. 4 NFU-internasjonalt s. 20 SAFO s. 22 NFU-butikken s. 38

Skolepolitikk for de få

Opplæringsfeltet er det politikkområdet hvor likestillingstanken står svakest. En finner riktignok mange og fine ord både i barnehagelovens og opplæringslovens formålsparagrafer. Problemet er at godordene blir værende i formålsparagrafene. Betydningen av likeverd og likestilling trekkes frem i festtalene, men det preger ikke skolepolitikken.

Situasjonen er ikke ny. I skolepolitikken er en vant med selvmotsigelser og virkemiddelbruk som står i strid med vedtatte målsetninger. I 1975 ble spesialskoleloven slått sammen med grunnskoleloven. Vi fikk en skole for alle, på papiret. Men de statlige spesialskolene fortsatte som før og ble ikke nedlagt før i 1992.

Helsevesenet for psykisk utviklingshemmede (HVPU) ble nedlagt i 1991 i erkjennelsen av at det ikke fantes noen grunn til ikke å la mennesker med utviklingshemning få ta del i samfunnet på lik linje med andre innbyggere. Sterke krefter i institusjonsomsorgen så absurditeten og jobbet for nedleggelsen. En tilsvarende prosess fant aldri sted på opplæringsfeltet.

De statlige spesialskolene ble nedlagt dels fordi de var så dyre i drift, dels fordi stadig færre foreldre ville sende barna sine til de spesielle internatskolene. De grunnleggende etiske problemstillingene om det å ta mennesker med bestemte diagnoser bort ifra samfunnet, var ingen bærende tanke i skolepolitikken.

Skolesektorens manglende oppgjør med segregeringsprinsippet, har også preget nyere skolepolitikk. Ifølge bladet Utdanning var det 5000 elever som i 2012 gikk på spesialskoler eller i spesialavdelin-

ger. Tyve år etter nedleggelsen av de statlige spesialskolene, var det altså flere elever på spesialskolene enn før de ble nedlagt. Både skolepolitikere og forvaltere på feltet vet dette, men det betyr ikke noe. Seksti år etter at amerikansk høyesterett i 1954 fastslo at «Separate Is Not Equal», gir norske skolemyndigheter enten blaffen, eller så betrakter de segregering som positiv forskjellsbehandling.

Nylig foreslo Kunnskapsdepartementet endringer i barnehageloven, rettet mot barn med nedsatt funksjonsevne. Inkluderingsaspektet ble ikke omtalt i forslaget. Det gjorde imidlertid kommunens rett til å plassere barn med funksjonsnedsettelser i den barnehagen som kommunen mener er best tilpasset.

Nå foreslår Kunnskapsdepartementet en ny lærerutdanning. Elever med utviklingshemning eller andre funksjonsnedsettelser er selvsagt utelatt i omtalen og vurderingene. Derimot er pedagogikkfaget marginalisert og spesialpedagogikk foreslått utelatt fra fremtidens lærerutdanning. Nå skal lærerne drilles i norsk, matematikk og engelsk slik at Norge kan få en bedre plassering i PISA-mesterskapet.

Når Kunnskapsdepartementet systematisk overser våre interesser, bør vi selv gjøre oss hørbare. I forbindelse med forslaget til endring i barnehageloven, kom et mangfold av innlegg fra aktive NFUere. Innleggene var såpass mange at kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen skrev flere tilsvarende hvor han forsøkte å berolige og å fortelle at Norge skal ha en inkluderende barnehage.

Vi kan minne Kunnskapsdepartementet om Salamanca-erklæringen hvor Norge har forpliktet seg til å

sikre en inkluderende opplæring. Vi kan minne skolemyndighetene om FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne som forplikter oss til å etablere en inkluderende skole hvor også elever med nedsatt funksjonsevne passer inn. Vi kan minne skolepolitikkerne på FNs barnekonvensjon som vektlegger barnets rett til aktiv deltakelse i samfunnet. Vi kan stille spørsmål med hva kunnskapsministeren gjør for å innfri FNs bærekraftsmål om etablering av inkluderende opplæring, utenriksministeren har allerede markert seg på feltet. Vi kan spørre kunnskapsministeren om hvordan skolen kan bidra til regjeringens satsning mot hatefulle ytringer. Både statsminister Erna Solberg og barne-, likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne har markert seg på dette feltet. Vi vet at det meste av holdninger dannes i barnehagen og skolen.

Selv barn vil registrere dobbeltheten i at «alle skal være med», når skolen selv stenger ute tusenvis av elever.

NFU bør følge den enkle strategien som vi alltid har brukt: Blir vi ikke hørt, må vi sørge for å bli hørt!

JENS PETTER GITLESEN
FORBUNDSLEDER

Jens Petter Gitlesen

Skreddersy
din hverdag

VINN
dag med
personlig
assistent!

BPA -Velg assistenten som passer deg og ditt barn! >

Vurderer du BPA?

HjemmeBest kan hjelpe til i søknadsprosessen. Ditt barn kan få BPA enten det er hjemme eller i samlokalisert boenhet. Med BPA kan du skreddersy hverdagen etter eget ønske og behov.

Kom raskt i gang!

Er BPA innvilget, kan vi raskt komme i gang med ordningen. Vi kan rekruttere. Våre assistenter er fleksible, dyktige og omsorgsfulle. Dere får en fast kontaktperson og hjelp med arbeidslederrollen hvis dere ønsker.

Enkelt å bytte!

Har du BPA ordning hos annen leverandør og ønsker å bytte til oss? Da kan dine assistenter være med hvis du ønsker, på samme vilkår. HjemmeBest har bred erfaring, veiledning, gode rutiner og vikarpool.

Vinn en dag med personlig assistent!

Skann QR-koden på høyre side med mobilen eller gå inn på www.hjemmebest.no/vinn-en-dag og legg inn ditt navn, e-post og sted for å være med i trekningen av en dag med assistent fra HjemmeBest.

HjemmeBest
Personlig Assistanse
Skreddersy egen hverdag!

Tlf: 4005 4007

www.hjemmebest.no
post@hjemmebest.no

Forbedringsanstalter og bofellesskap

Jeg dro til Kristiansand for å bistå i en sak som gjaldt omplassering av tjenesteytere. Jeg dro hjem med erkjennelsen av at forbedringsanstaltenes tid ikke er forbi. Nå heter de bofellesskap.

TEKST OG FOTO: JENS PETTER GITLESEN

*Wenche Lill Nagelstad
Moi (til venstre) og Ester
Skreros (til høyre).*

Tidligere landsstyremedlem og mangeårig tillitsvalgt Ester Skreros hadde over en lengre periode ringt meg. Noen ansatte ved bofellesskapet hvor Esters datter bor, var blitt forflyttet. Ester var bekymret over omplasseringen. De ansatte hadde, ifølge Ester, gode holdninger og utøvde jobben på en aldeles utmerket måte. Til tross for at jeg gjentatte ganger forklarte Ester at kommunen var arbeidsgiver, kommunen hadde ansvaret for personalpolitikken og verken NFU eller pårørende har noen rettigheter på det personalpolitiske feltet, så fortsatte henvendelsene hvor Ester uttrykte sin bekymring over omplassering av ansatte. Til slutt fant jeg ingen annen utvei enn å kjøre til Kristiansand for å møte pårørende til beboere i bofellesskapet og noen av de omplasserte tjenesteyterne.

Opplysningene som fremkom var såpass alvorlige og uakseptable at jeg allerede rett etter møtestart kontaktet avisen Fædrelandsvennen og inviterte en journalist til vårt møte. En kan være sikker på at avisen vil følge opp saken. De tidligere ansatte var blitt omplassert av hensyn til arbeidsmiljøet i bofellesskapet. De passet ifølge referater ikke inn i arbeidsmiljøet. De hadde nemlig påpekt at det verken er ønskelig, forsvarlig eller lovlig å låse beboere inne. De hadde påpekt bruk av tvang og makt overfor beboere som ikke ble rapportert. De hadde påpekt det de mente var uheldige holdninger og straffeprosedyrer overfor beboerne.

- Hvorfor har dere gjentatte ganger kontaktet NFU sentralt og bedt om bistand?

- Vi trenger hjelp til å få frem en sak som gjelder forflytting av to tjenesteytere fra et bofellesskap i Kristiansand kommune hvor min datter bor. To fantastisk flinke tjenesteytere som har de rette holdningene og som forstår beboerne. To tjenesteytere som gir beskjed når det skjer noe som ikke burde ha skjedd, sier Ester Skreros.

- Jeg har kjent en del uro overfor min bror som bor i bofellesskapet. Da jeg rundt nyttårstider fikk beskjed om at to av de ansatte skulle tas ut av tjeneste, kom det som et sjokk. Det var de flinkeste som skulle bort. Det var da vi pårørende tok kontakt med hverandre. Vi pårørende hadde akkurat de samme erfaringene, sier Wenche Lill Nagelstad Moi.

- Jeg opplevde de ansatte som tillitsvekkende. De sa ifra når forhold ikke var slik som de burde være. Jeg har flere ganger fått beskjed om at alt er bra, men så har jeg sett på min bror at det ikke alltid er så bra like vel. Slikt er uheldig. Min bror har store somatiske utfordringer, forteller Wenche Lill Nagelstad Moi som har lang erfaring som sykepleier i ulike funksjoner.

- Det har vært mye rart som har skjedd i bofellesskapet opp gjennom årene. Vi foreldre hører også på det som ikke blir sagt. Når det sies at alt er greit, så ser vi ofte at det slett ikke er tilfelle. Men så ble det ansatt noen nye i 2009, da skjedde det noe. Når personene som nå skal omplasseres var på jobb, så visste jeg at jeg fikk vite det dersom det var noe jeg burde vite. De var åpne, spurte om ting og samarbeidet godt, forteller Ester Skreros.

- Jeg er opptatt av at min datter, Tone Lise, skal være en del av lokalsamfunnet og ikke bare være en utviklingshemmet med autisme. Det har gjort så godt når jeg har hørt kjente i lokalsamfunnet fortelle om hvor flinke og ydmyke de aktuelle tjenesteyterne har vært, fortsetter Ester Skreros.

- Jeg ønsker ikke noen av tjenesteyterne bort ifra bofellesskapet, men jeg vil ha tilbake dem en vil forflytte. Det var de beste tjenesteyterne og det er alt for brutalt å gjøre noe så ødeleggende som å fjerne de tjenesteyterne som har fremmet åpenhet, respekt, samarbeid og tillit, hevder Ester Skreros.

Forbedringsanstaltene ble innført med lov om Behandlingen av forsømte Børn som vi fikk i 1896. Bjerketun i Bærum og Bastøy var to slike anstalter. Anstaltenes oppgave var i grove trekk å få barn som ikke kunne oppføre seg, til å oppføre seg slik som en mente barn burde oppføre seg. Midlene var i stor grad straff og moralsk fordømmelse. Jeg kunne ikke fri meg fra sammenligningen med bofellesskapet da jeg kjørte hjem etter møtet.

Et bofellesskap skal være et hjem, ingen forbedringsanstalt. Det er ikke tjenesteyternes oppgave å moralisere. Foreldre må oppdra sine barn, men voksne skal slippe å leve hele voksenlivet i et oppdragsregime. Slikt er verken terapi eller behandling, men kort og godt uakseptabel respektøshet.

Kristiansand kommune har en stor jobb å gjøre. Siste ord er ikke sagt i denne saken.

FANTASTISKE Solgården i Spania

Sommerferie 2016

trygghet, trivsel og glede

En annerledes og morsom ferie!

Solgården er et tradisjonsrikt feriested på Costa Blanca, mellom Alicante og Benidorm.
Deilige dager med sol, bad og mye moro. Møt nye venner i flotte omgivelser!
Opplev Solgården du også!

Dette er inkludert i reisen til Solgården:

- Trygg og tilrettelagt ferieopplevelse med eget fly og helsepersonell som reiseledere
- Unik bagasjeservice. Direkte fra avreiseflyplass til ditt rom
- Helpensjon. Delikate buffeter til alle måltider
- 24 timers vakt med norsk helsepersonell
- Flotte tilbud om aktiviteter og utflukter

Enklere ferie kan du ikke få!

SOLGÅRDEN

trygghet, trivsel og glede

For mer informasjon og bestilling: www.solgården.no

Tlf 24 14 66 60 (man - fre kl. 08.30 - 21.00)

Følg oss på

Erlandsen reddet!

NAV sentralt har innvilget vår søknad om prosjektmidler over tre år til Erlandsens Conditori. Dette vil gi oss en mulighet til å få på plass en varig løsning og gode, trygge arbeidsplasser.

TEKST: BITTEN MUNTHE-KAAS

Kim Robin Johansen i sving på kjøkkenet under veiledning av bakemester Fred Olsen. (Foto: Steinar Omar Østli, Halden Arbeiderblad)

Da gladmeldingen kom fra NAV og støttespillerne i Halden like før SFA gikk i trykken, skapte det også stor glede i NFU. Bevilgningen til denne foregangsbedriften vil gi arbeid til flere ordinære arbeidsplasser og bidra til sosial innovasjon innenfor arbeid både for haldensere med utviklingshemning og trolig også for andre i landet for øvrig.

De mange støttespillernes årelange kamp for å bevare arbeidsplassene ved denne kulturinstitusjonen og landets eldste konditori er dermed endelig kronet med seier. Gang på gang har det vært nære på at bedriften måtte stenge. Det er beundringsverdig at de ansatte og de mange som støttet dem har holdt ut så lenge – og det til tross for mye motstand og trenering fra enkelte hold underveis.

Både fagforeninger og haldenserne selv har bidratt i kampen – blant annet ved en punktmaking med ca. 200 deltakere og en underskriftsaksjon som resulterte i 1800 underskrifter. Det lokale næringslivet, enkeltpersoner og andre har i tillegg stilt opp med donasjoner for bidra til at hjulene ble holdt i gang.

Flere små bedrifter

Mangeårig tillitsvalgt og initiativtaker til Dagtia, Jørn Nilsen, presiserer også i en

kommentar til SFA at det er den utrettelige støtten fra de mange og lojale støttespillerne som har bidratt til at konditoriet ikke er blitt lagt ned for lenge siden. – Nå puster vi lettet ut – i visshet om at hverdagen fremover vil bli mer stabil og forutsigbar.

– *Hvordan skal dere helt konkret bruke disse NAV-midlene?*

– Vårt utgangspunkt er et ønske om å skape meningsfylte arbeidsplasser til langt flere innbyggere med utviklingshemning. I kjølvannet av dette prosjektet skal det derfor arbeides for etablering av flere små bedrifter/virksomheter som kan omfatte så mange som inntil 20 personer over noen år. Det viktigste er likevel å få etablert ordninger som dokumenterer positive erfaringer og fungerer som gode eksempler på hvordan det kan skapes ordinære, nyskapende, inkluderende og meningsfylte arbeidsplasser for mennesker med utviklingshemning. Målet er at prosjektet skal skape ringvirkninger – blant annet ut fra tankegangen om «ut av dagsenter – over i ordinært arbeid». Prosjektet skal i tillegg vise at dette sosiale entreprenørskapet er lønnsomt for alle, understreker Jørn Nilsen.

Kampen for arbeidsplassene ved Erlandsens Conditori har vært en gjenganger i spaltene i Samfunn for alle. (Faksimile fra SFA 2/2014.)

Konditoriet

Erlandsen conditori ble overtatt av de tre hovedaksjonærene i Dagtida AS 1. august 2012 – som alle har utviklingshemning. Daniel Harbo og Kim Robert Johansen har jobbet der siden, mens Malin Groth Pettersen til slutt ikke orket all usikkerheten underveis rundt den vanskelige økonomien og bedriftens fremtid lenger og flyttet til en annen kommune. I dag er det i alt sysselsatt veiledere i 1,75 årsverk ved den tradisjonsrike bedriften i gågata i Halden sentrum i tillegg til 2 årsverk for haldensere med utviklingshemning.

Prosjektmidler

Vedtaket i NAV innebærer 450.000 kroner i prosjektmidler over tre år med mulighet for forlengelse i ytterligere to år. Halden kommune og NAV skal være med i en prosjektgruppe for å utvikle Dagtida videre.

NFUs retts- hjelpsarbeid

NFU har siden 2015 fått midler over statsbudsjettet til vårt rettsHjelpsarbeid. For 2015 fikk vi bevilget 160 000,- og for 2016 fikk vi 167 000,-.

TEKST: HEDVIG EKBERG. FOTO: ISTOCKPHOTO

I 2015 ba Justisdepartementet om en evaluering av de rettsHjelpstiltakene som fikk bevilgning gjennom statsbudsjettet. Ifølge denne evalueringen er NFU en av de tiltakene som har høyest måloppnåelse. Vi er meget fornøyd med dette og håper at vi på grunnlag av dette gode resultatet kan se frem til en høyere bevilgning i neste års budsjett. NFU må hvert år rapportere til Statens sivilrettsforvaltning på hvordan vi driver vår rettsHjelpsordning. I rapporten er det blant annet ønskelig at vi beskriver noen saker hvor vi har bistått våre medlemmer. Se eksempler under på konkrete saker vi har med i rapporten.

Eksempler på konkrete saker hvor vi har bistått med klage:

1. Opplæring

Utvidet tid i videregående skole

I juni i fjor fikk vi henvendelser fra tre familier i samme kommune hvor elever hadde fått avslag på 4. og 5. skoleår. Da vi gikk inn i sakene viste det seg at fylkeskommunen hadde gjort store saksbe-handlingsfeil, både i administrasjonen og i de sakkyndige vurderingene. Det var blant annet ikke tatt tilstrekkelig hensyn til om elevene hadde nådd sine individuelle opplæringsmål, noe som er at avgjørende vilkår for å få denne retten. PPT hadde heller ikke hatt vurderingstema når de gjorde sine sakkyndige vurderinger av elevene, og de hadde blant annet lagt vekt på elevenes funksjonsnivå, noe det ikke er anledning til å vektlegge. Sakene ble vurdert av Fylkesmannen og PPT måtte da gjøre nye sakkyndige vurderinger. De kom da til samme resultat for alle elevene. Fylkesmannen valgte likevel, etter klage og bistand for oss, å omgjøre sakene slik at

alle elevene fikk et år til på videregående.

På bakgrunn av disse sakene, og stort trykk i lokalpressen, har det blitt satt ned en arbeidsgruppe som skal gjennomgå spesialundervisningen og fylkeskommunens rutiner for dette.

2. NAV

Hjelpestønad

Det er et gjentakende problem at NAV fjerner hjelpestønaden når man flytter hjemmefra, uten å ta hensyn til det reelle hjelpebehovet som blir dekket av private. Det synes å være en oppfatning om at så snart man flytter hjemmefra får man all nødvendig hjelp dekket av kommunen. Dette er ikke tilfelle. I denne saken hadde en mann flyttet hjemmefra, og inn i en kommunal utleieleilighet. NAV la til grunn at han nå bodde i en bolig med hel-døgnsomsorg, og at han derfor ikke hadde et stort nok udekket hjelpebehov til å fylle vilkårene for hjelpestønad. Det var ikke tatt hensyn til dokumentasjon fra mor og fra kommunen hvor det fremgikk at han var hjemme hos sine foreldre minimum 173 dager i året. NAV Klageinstans omgjorde vedtak etter klage fra oss.

Hjelpemidler

NAV hjelpemiddelsentralen hadde avslått søknad om rullestol med motor fordi de mente jenta som trengte rullestolen kunne kjøre denne selv uten motor, og de ikke hadde den rette rullestolen i sitt sortiment. Jenta hadde en progredierende lidelse som gjorde at hun hadde svært varierende dagsform, og ikke under noen omstendighet kunne beregne å forflytte seg med egen hjelp. Ny og lettere rullestol var også avgjørende for at familien kunne dra ut av huset, og besøke venner og familie også i hennes dårlige perioder. Vi påklaget vedtaket til Trygderetten, og familien fikk da tilbud fra NAV om å teste ut en annen type rullestol med motor. Dette godtok de, og saken ble dermed avsluttet.

3. Vergemål

Kvinne på 18 år med lettere utviklingshemning ønsker verge og har klart gitt uttrykk for at hun ønsker sin mor oppnevnt. Hennes fastlege sender begjæring hvor han sier at jenta klart gir uttrykk for at hun ønsker mor. Til tross for dette oppnevner Fylkesmannen en utenforstående fast verge. Hverken kvinnen selv eller hennes mor er informert om dette og gitt mulighet til å uttale seg. Fylkesmannen har aldri truffet eller snakket

med kvinnen. NFU bistår med klage og Fylkesmannen omgjør vedtaket.

4. Helse- og omsorgstjenester, kapittel 9 – tvang og makt.

Kvinne på 34 år som har samboer og er i jobb blir underlagt et ekstremt kontrollregime. Dette med henvisning til reglene om tvang og makt i helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Kommunen kaster ut samboeren gjennom 5 år, de nekter henne kontakt med mor, far, søster med familie samt venner. Hun har fått mulighet til å møte familie og venner noen ganger i løpet av det siste året, men alltid med kommunalt ansatte tilstede og tema for samtaler er strengt regulert. Hun får ikke gå på arbeid, kjøre sin egen bil, tilgang til mobil eller internett. Hennes verge, som er en utenforstående fast verge, nekter å bistå henne i å klage på vedtaket. Foreldrene som i kraft av å være nærstående blir også nektet å klage med henvisning til at kommunen ikke mener de skal få ansees som nærmeste pårørende. Kvinnen er dermed underlagt et ekstremt strengt regime uten mulighet til å få prøvd tvangsvedtaket. NFU bistår slik at det skal bli mulig å få overprøvd tvangsvedtaket. Etter 1 år har vi dessverre ikke lykket. Vedtaket er videreført i 12 nye måneder så NFU vil fortsette å bistå slik at vedtaket kan bli overprøvd.

5. Bolig

Mann i 30 årene har leid en kommunal bolig i 5 år. Kommunen ønsker å flytte ham fordi de mener det er mer praktisk for kommunen å gi ham bistand hvis han bor i en annen kommunal bolig. Mannen ønsker ikke å flytte og kommunen har ikke sagt opp husleiekontrakten. NFU henviser til husleieloven og reglene om oppsigelse. Kommunen mener de ikke er bundet av husleieloven. Mannen bor fortsatt i sin bolig og kommunen har ikke sendt noen oppsigelse.

Lyst til å hjelpe?

NFU har stor pågang og kan ikke bistå alle som ønsker det. Er du advokat og har lyst til å arbeide frivillig for mennesker med utviklingshemning? Ta kontakt med NFU v/ Hedvig Ekberg, e-post hedvig@nfunorge.org eller Kristine Vierli, e-post kristine@nfunorge.org

Etterlyser bærekraftig politikk overfor mennesker med utviklingshemning

Folk som er opptatt av politikken overfor mennesker med utviklingshemning, kan ikke ha unngått å legge merke til stortingsrepresentant Freddy de Ruiter (Ap).

TEKST: JENS PETTER GITLESEN

Stortingsrepresentant Freddy de Ruiter (Ap) fra Aust-Agder, har gjentatte ganger brakt saker om tvang og makt overfor mennesker med utviklingshemning opp på Stortingets dagsorden. Han har stilt spørsmål om hjelpeapparatet overfor barn med bistandsbehov. Dagbladlesere har registrert stortingsrepresentantens engasjement i saken om gutten med autisme og Downs syndrom som barnevernet tok fra fostermor. Engasjementet var ikke mindre når det gjaldt å sikre levekårene til beboerne i bofellesskapet Villa Eik, et bofellesskap i Oslo som hadde fått avvik og pålegg om øyeblikkelige forbedringer av Fylkesmannen, mer eller mindre kontinuerlig siden 2011.

- Hva er grunnen til ditt sterke engasjement i politikken overfor mennesker med utviklingshemning?

- Den norske velferdsstaten er godt utbygd sikkerhetsnett som evner å gi trygghet og gode levekår for de fleste som har behov for bistand. Dessverre er det fortsatt visse grupper som kan falle gjennom velferdsstatens sikkerhetsnett. Systemene evner ikke alltid like godt å ta vare på alle. Mennesker med utviklingshemning, autisme og kognitive funksjonsnedsettelse er dessverre ofte offer for systemsvikt. Vi snakker om den gruppen av mennesker med størst behov for bistand og som i minst grad selv er i stand til å fremme sin sak. Det er viktig at mennesker med utviklingshemning og mennesker med autisme gis en stemme og at systemsvikt og uheldige livsvilkår i disse gruppene også blir satt på den nasjonale politiske dagsorden, sier Freddy de Ruiter.

- Hva er grunnen til at såpass få politikere er opptatt av politikken overfor mennesker med utviklingshemning?

- Politikere er som folk flest og er opptatt av saker som får mye oppmerksomhet i den politiske debatten. De er opptatt av forhold som de kjenner til og har erfaring med. Mennesker med utviklingshemning og mennesker med autisme utgjør en svært liten del av befolkningen. Utfordringene er ofte spesielle og få politikere er kjent med forholdene. De politiske partiene er ofte opptatt av skole, skatter og avgifter, sysselsettingen og andre saker som er viktige for store deler av samfunnet eller saker som politikere selv har erfaring med.

Politikere er ofte for lite flinke til å involvere seg i enkeltsaker. Men det er i enkeltsakene at vi klart ser systemsvikten. Politikere kan selvsagt ikke involvere seg i alle enkeltsaker, men våre demokratiske organ som Storting, fylkesting og kommunestyre har ansvar også for enkeltsakene og hvordan forvaltningen fungerer. Da må vi politikere også våge å involvere oss i enkeltsakene, sier stortingsrepresentanten.

- Du har engasjert deg sterkt når det gjelder bruk av tvang og makt overfor mennesker med utviklingshemning. Hva mener du er hovedproblemet på dette feltet?

- Ingen har oversikt over hva som foregår på feltet. Dagens lovverk er et resultat av problemstillingene som Lossiusutvalget brakte på banen i 1985. Den gang var det snakk om rundt 200 personer med utviklingshemning som en antok hadde en oppførsel som kommunene, med eksiste-

Stortingsrepresentant Freddy de Ruiter.
(Foto: Jens Petter Gitlesen)

rende lovverk, ville ha problemer med å gi et godt og forsvarlig tilbud. Det var i stor grad snakk om selvskadingsproblematikk hos personer som ikke selv kunne be om hjelp. Heldigvis har samfunnet utviklet seg mye siden 1980-tallet. Dagens situasjon og dagens behov er vesentlig forskjellig fra 1980-tallet. Institusjonene er nedlagt og kommunene har hatt ansvaret for alle sine innbyggere i 25 år. Vi har fått en diskrimineringslovgivning og Norge har forpliktet seg til å følge FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Lovverket er ikke tilpasset vår tid. Videre har vi sett en al-

vorlig utvikling i bruken av lovverket. Da Stortinget i 2003 skulle behandle en mindre endring av regelverket om bruk av tvang og makt, var regjeringen bekymret over den store veksten i tvangsvedtak. Den gang var det drøyt 200 slike vedtak. I dag er det snaut 1300 personer med utviklingshemning som har vedtak om tvang og makt. Totalt sett er det over 2000 personer med utviklingshemning som utsettes for registrert tvangsbruk per år. Ingen vet hva den kolossale veksten skyldes. Men vi vet at det er store variasjoner i tvangsbruken mellom fylkene. I Hedmark er det ca. 12 % som har vedtak om bruk av tvang og makt. I Finnmark er det ca. 2 % som har slike vedtak. Slike store forskjeller på alvorlige felt som tvangsbruk, burde alene vært nok til å stille spørsmål om hva som skjer på feltet, sier stortingsrepresentant Freddy de Ruiter.

- Hva mener du helseminister Bent Høie bør gjøre med hensyn til tvangsbestemmelsene overfor mennesker med utviklingshemning?

- Jeg har mange ganger tatt saken opp med helse- og omsorgsministeren og er skuffet over statsrådets passivitet og manglende handlekraft. Fra fagmiljøene vet vi at det er god grunn til å stille spørsmål om dagens lovverk er i samsvar med FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Bare dette burde vært nok til å se nærmere på lovverket.

Fagfolk som har studert feltet, hevder at mange med utviklingshemning har frihetsberøvende tvangsvedtak som kan sammenlignes med fengsel. Vi bør absolutt stille spørsmål om det er slikt en mener med omsorgstjenester.

Når vi ikke vet hvorfor ca. 10 % av voksne med utviklingshemning er under-

lagt regulert tvangsbruk, så bør det være omsorgsministerens plikt å finne ut hvorfor omfanget av tvangsbruken er blitt så stort.

Jeg hadde forventet at helse- og omsorgsminister Bent Høie hadde vist en langt mer aktiv holdning og nedsatt er lovutvalg som både skulle kartlegge dagens situasjon og det som skjuler seg bak tallene. I tillegg burde et slikt lovutvalg ha som oppgave å foreslå nye tvangsreguleringer, basert på våre erfaringer. De nye tvangsreguleringene må være klart innenfor rammen av FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne og de øvrige menneskerettighetene, sier den engasjerte stortingsrepresentanten.

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) BPA i Aleris - frihet til å leve ditt liv!

Aleris har solid erfaring fra å skreddersy BPA-ordninger i nær dialog med kommunene og BPA-mottakerne. Vårt mål er å gi deg som er funksjonshemmet mulighet til et selvstendig liv.

Med Aleris som din BPA-leverandør, får du:

- Veiledningstelefon 365 dager i året, 24 timer i døgnet.
- Opplæring i å være arbeidsleder.
- Opplæringstilbud til assistentene dine.
- Tilbud om hjelp til å skaffe assistenter.
- Tilbud om bistand til intervju, ansettelse og til å lage turnusplan.
- Stillingsannonser.
- Arbeidsledermanual med rutiner og verktøy for en enklere BPA-drift.
- Assistentmanual til hjelp for assistenten.
- Nettbaserte verktøy for timelister og arbeidsplaner.
- Driftskonto/refusjonsordning til å dekke ekstrautgifter til BPA. (kinobilletter, telefonutgifter, kontorutstyr etc.)
- En arbeidsgiver til assistentene dine som har tariffavtale som sikrer gode arbeidsforhold.
- Rapport hver måned om timeforbruk.

Velkommen til en BPA-samtale med oss i Aleris!

bpa@aleris.no Tlf: 974 80 800
www.aleris.no/bpa

Inkluderende barnehage og skole: – Hva må til i praksis?

I det siste har debatten rast rundt inkludering. Regjerings forslag til ny barnehagelov legger opp til at kommunen skal kunne bestemme hvilken barnehage barn med behov for spesialpedagogisk hjelp skal gå i. Samtidig ser vi at stadig flere elever blir plassert i små grupper og segregerte tiltak i skolen. Det spørsmålet man ofte står igjen med da er om inkludering i det hele tatt er mulig? Dette ville Rogaland fylkeslag ta tak i, og inkludering i praksis var tema på deres kurs i Haugesund den 12. mars.

TEKST KRISTINE VIERLI

Herlaug Hjelmbrække i Statped har ikke heller alltid trodd at inkludering kunne gå for de elevene hun arbeider med. Møte med en mor skulle derimot overbevise henne om det. Gutten gikk i barnehagen da hun kom i kontakt med familien. Gutten hadde stort hjelpebehov og en alvorlig progredierende lidelse. Foreldrene var tydelige på at de ønsket at gutten skulle gå i den lokale skolen. Kommunen var fast bestemt på at han skulle gå i spesialavdelingen kommunen hadde opprettet. Selv om det hadde vært den enkleste utveien der og da, hadde foreldrene en følelse av at det ikke var riktig for han at han skulle sendes på en annen skole. Saken endte med at foreldrene måtte gå til media for at sønnen skulle få gå på nærskolen. Herlaug bestemte seg for å støtte foreldrene som kjempet for at sønnen skulle få gå på skolen sammen med barna han gikk i barnehagen sammen med, og lærte mye om inkludering av denne saken. Dette formet mye av hennes nye arbeid, og hun har gjort seg mange tanker rundt hva det er som skal til for å få til inkludering i praksis.

«I klassen min er det 28 elever – tre av dem er inkludert»

Det er mange gode intensjoner i lovverket, men avstanden mellom realitet og

Herlaug Hjelmbrække, Statped. Foto: Pia Ribsskog.

idealer er stor. For å få til inkludering trenger man at alle nivåer bidrar. Herlaug mener at fagfolk kan bli flinkere til å flytte fokus bort fra kategorier av barn og over til hvordan man kan legge til rette for at alle kan delta. For henne er alltid temaet: Hvordan øke barns deltaking og redusere ekskludering fra fellesskapet? Man må se på mangfold som en mulighet for et god miljø for alle.

Herlaug viser til Midtlyngutvalgets innstilling som skisserer to ytterpunkter for spesialundervisning. Det ene er å ha et fokus på individuelle forutsetninger eller dysfunksjoner som vanskeliggjør læring. Her er det sentralt å diagnostisere vanskene for å finne metoder som kan hjelpe. Den andre tilnærminga tar utgangspunkt i relasjoner og system, der behovet for spesialundervisning kan finnes i skolens inn-

hold og arbeidsmåter, og forholdet mellom elever og lærere. Kan elevens behov dekkes i skolen og klassesammenheng?

Dette illustreres også av utsagnet «I klassen min er det 28 elever – tre av dem er inkludert». Noen elever er elver, og andre elever er elever med spesielle behov.

Hvordan få det til?

Det finns ingen standardoppskrift på inkludering, dette utformes på den lokale skolen og i samarbeid med foreldre. Herlaug har erfaring med at det kan være nyttig å starte med praksisen for å nå målet om en inkluderende barnehage og skolekultur. Å gå steg for steg i arbeidet med å fjerne hindringer for deltakelse kan være en lærerik og bevisstgjørende prosess, gjennom dette kan en utvikle gode strategier som kan skape en inkluderende kul-

tur. Et tett samarbeid mellom barnehage/skole og heim er viktig for at alle behov skal bli godt ivaretatt.

Historien om Oliver er et godt eksempel på hvordan man kan legge til rette for en god inkluderende overgang fra barnehage til skole. Oliver var godt inkludert i fellesskapet i barnehagen. Da han skulle begynne på skolen sendte rektor ut forespørsel til alle lærerne på skolen om hvilken lærer som kunne være interessert i å ha ham som elev. Det ble satt opp liste over ønskede kvalifikasjoner, og flere lærere meldte seg. På den måten fikk Oliver en lærer som var motivert for å ta imot ham og legge til rette for ham. Før skolestart var barnehagen på besøk på skolen flere ganger, og da fikk han blant annet vent seg til skoleklokka og hva det høye signalet betød.

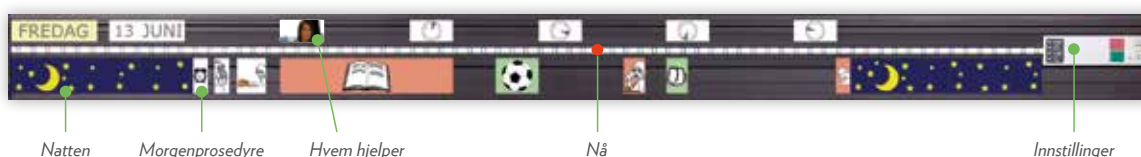
Da Oliver begynte på skolen hadde han eget rom som han kunne trekke seg tilbake på ved behov. Rommet ble også brukt av flere elever når de hadde gruppearbeid. Gruppearbeidet foregikk inne på rommet hans. Hvis du vil lese mer om hvordan man laget en inkluderende skolehverdag for Oliver kan du lese siste nummer av SOR-rapport.

Til sist sier Herlaug at mange foreldre til barn med utviklingshemning er redde for at andre foreldre skal synes eleven med utviklingshemning forstyrrer i klassen. I mange tilfeller kan dette gå bedre enn man tror før man prøver, når foreldrene får se og høre hvordan barna oppfører seg, og håndterer det, kan erfaringa være at alle kan ha utbytte av det.

OVERSIKT I HVERDAGEN

COGNITA KLOKKA gjør det lettere å forstå tid, og gir brukeren konkrete bilder på abstrakte tidsbegrep. Den er svært enkel å tilrettelegge, og gir bedre oversikt og kontroll over hverdagen. Kan søkes som personlig hjelpemiddel gjennom NAV.

COGNITA KLOKKA monteres på veggen og er 140 cm bred.

Cognita utvikler og selger tidsriktige produkter som gir kognitiv støtte i hverdagen.

Tlf: 22 12 14 50
cognita.no

Møte med helse- og omsorgsminister Bent Høie

På et møte med helseministeren nylig, la representanter for NFU fram forbundets bekymring knyttet til lovverket og praktiseringen av tvangsbestemmelsene overfor mennesker med utviklingshemning.

TEKST: JENS PETTER GITLSEN

Helse- og omsorgsministeren stilte med de faglig ansvarlige i embetsverket. NFU la frem våre bekymringer. Forhold som flere ganger er påpekt både i Samfunn for alle og på vår nettside. Det har vært en ekstremt sterk vekst i tvangsbruken, stikk i strid med premissene for Stortingets vedtak om sosialtjenestelovens kapittel 4a. I Ot.prp. 55 (2002-03) (se side 10), forklares den sterke økningen i tvangsbruk med at lovverket var nytt: «Ut fra tilbakemeldingene for 2002 ser det ut til at denne økningen er i ferd med å avta.» Etter den tid, har omfanget av tvangstiltak fortsatt å øke i økende grad. Ut i fra tilsynsrapporter, synes den uregulerte bruken av tvang og makt å være konstant.

Antallet vedtak om bruk av tvang og makt varierer ekstremt mellom fylkene. I Hedmark er andelen av personer med utviklingshemning som har tvangsvedtak over seks ganger høyere enn i Finnmark.

Vedtak om tvang og makt har en varighet på ett år. Siktemålet med lovverket er å unngå bruk av tvang og makt. Likevel er det ca. 90 % av vedtakene som er en blåkopi av fjorårets vedtak. Trolig er det langt flere som er underlagt helse- og omsorgstjenestelovens tvangsbestemmelser på livstid (21 år) enn det som gjelder straffelovens livstidsstraff.

En del av vedtakene er såpass inngripende at de kan sammenlignes med fengsel. En del vedtak er knyttet til helt andre forhold enn utviklingshemning, f.eks. psykiske problemer. Tvangsvedtak har aldri være ment å være en erstatning for behandling eller tilrettelegging.

Tvangsbestemmelser knyttet til diagnose er diskriminerende. Dagens bestemmelser er i strid med FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det mangler oversikt over tilstanden på feltet. NFU har flere eksempler på at tvangsreguleringene benyttes på stadig nye områder som de aldri var tiltenkt. Årsakene til dagens lovverk, er tett knyttet til nedleggelsen av HVPU og overføringen av ansvaret for institusjonsbeboerne til kommunene. Lovverket er tilpasset historiske forhold og ikke dagens situasjon.

En statsråd er en erfaren politiker som vet at kompliserte spørsmål ikke løses i et tre kvarters møte. Selv om helse- og omsorgsminister Bent Høie verken kom

*Hedvig Ekberg, Bent Høie
og Jens Petter Gitlesen.
(Foto; HOD)*

med løfter eller programmerklæringer, er mitt klare inntrykk at statsråden hadde en erkjennelse av at tiden kanskje hadde løpt i fra lovverket og at noe burde gjøres.

Det å være mer positiv når en går fra et møte enn når en kom til et møte, pleier å være et godt tegn. I så måte var møtet vellykket. Om ikke så alt for lenge, regner jeg med at statsråden vil nedsette et lovutvalg som skal gjennomgå situasjonen på feltet og foreslå en ny lovgivning. I utgangspunktet bør en da arbeide for en diagnoseuavhengig lovgivning, felles for alle som mottar helse- eller omsorgstjenester. Det diagnosespesifikke kom som følge av helsevesenet for psykisk utviklingshemmede (HVPU) som ble nedlagt for lenge siden.

Vi går en spennende fremtid i møte!

Tre nye lettlestbøker

Serien om Tigergjengen har på kort tid blitt svært populær. Nå er tre nye bøker klare, med mer detaljerte tegninger. Her møter Olle en søt jente i skibakken, og prøver å bli kjent med henne. På hytta er han lei av at nye småbarn i familien tar veldig mye plass. Og June har det ikke lett når mormor, som hun er så glad i, blir syk. En ny person kommer også til i gjengen. Finn ut mer på www.skaugeforlag.no eller kjøp direkte på post@skaugeforlag.no! Pris for tre bøker (å 32 sider): 220,-

**SKAUGE
FORLAG**

Veien til noe som kan bli (enda) et norsk idrettseventyr

NFU har et enkelt mål: et inkluderende samfunn for alle. Et samfunn hvor alle er inkludert hele tiden. Ikke bare et samfunn hvor nesten alle er inkludert. Eller et samfunn hvor alle er inkludert nesten hele tiden. Heller ikke et samfunn hvor alle er inkludert, men ikke alle steder. Nei, vi sier, skriver og mener et samfunn som inkluderer alle hele tiden og alle steder.

TEKST: BJUG RINGSTAD

Rett før og i noen år etter Ansvarsreformen (HVPU-reformen) på tidlig 1990-tall, var mye på rett vei. Vi ante en utvikling. Mennesker med utviklingshemning ble sett. Et inntrykk av at storsamfunnet ønsket og ville et samfunn for alle ble skapt. Det var på samme tid at NFUs medlemsblad skiftet navn fra «Vår Rett» til nettopp «Samfunn for alle». Men så er det noe med pendler. De svinger fram og tilbake. Svinger de fram, så har de også den kjedelige egenskapen at de svinger tilbake. Det erfarer vi i fullt monn i disse dager. Aldri har så mange unger med utviklingshemning gått i forsterkede- eller spesialskoler som i dag. Det bygges større institusjoner (forkledd som bofellesskap) enn det som ble gjort på slutten mens vi hadde HVPU. Stadig færre med utviklingshemning er i ordinært arbeid eller i VTA-bedrifter. Slik kan oppramsingen fortsette på område etter område.

I denne dysterheten har NFU fått en ny tre bokstavs-venn: NIF. Fullt ut skrevet Norges Idrettsforbund.

Idretts-Norge har tatt idrett for mennesker med utviklingshemning på alvor. Ikke bare på liksomalvor, men på alvor, alvor. Tidlig i juni i fjor var særforbund og idrettskretser samlet til idrettsting i Trondheim. Den viktigste samlingen i Norges aller største organisasjon. I løpet av tinget ble det orientert om at Norges Idrettsforbund formelt var akkreditert som nasjonal Special Olympics komité, og at det var opprettet et utvalg i NIF med hovedformål å inkludere mennesker med utviklingshemning. Opplysningen utløste spontan applaus.

Før dette tinget, den 4. februar 2015, hadde vi vårt første utvalgsmøte. Utvalget er godt forankret i NIFs ledelse med 1. visepresident Kristin Kloster Aasen som leder. Under oppstarten var generalsekretær Inge Andersen en pådriver. Utvalgsmø-

tene preges av genuin, inkluderende vilje.

Viktig med den gode forankringen i NIF, men NIF er en paraplyorganisasjon. En organisasjon som ikke direkte har ansvar for de enkelte idrettsgrener. Det ansvaret tilligger særforbundene og idrettslagene. Uten en tilsvarende forankring på disse nivåene ville relasjonen til NIF nærmest bare ha symbolsk verdi.

Et av de første initiativene som Inge Andersen tok, var å love ledermøtet i NFU en felles samling mellom NIFs regionale fagkonsulenter, representanter for et mangfold av særforbund og NFUs fylkesledere, landsstyre og administrasjon. Som lovet, så også holdt. 11. og 12. desember møttes vi på Gardermoen. Den inkluderende viljen i denne samlingen lå intet tilbake for den i NIFs sentrale ledelse. For oss NFUere som opplever å stange hodet i stadig flere og nye vegger, gjør møtet med den norske idrettsbevegelsen utrolig godt. Godt å kjenne at andre vil det samme som oss. Godt å være et sted hvor det vi trodde bare var våre verdier, er verdier vi har noen å dele med. En organisasjon med 1 300 000 medlemmer som deler målet om et inkluderende samfunn, kan på sikt vise seg å være svært, svært verdifullt.

Først og fremst er grunnlaget for en systematisk inkludering av personer med utviklingshemning i norske idrettslag lagt. Mange idrettslag er godt i gang, men det meste gjenstår. Men samarbeidet med NIF kan også interessepolitisk vise seg verdifullt på alle andre livsarenaer. Idretts-Norge som rollemodell kan vise seg å ha en interessepolitisk effekt som vi nå bare kan ane resultatene av.

Norges Idrettsforbund har vist at de tar idrett for mennesker med utviklingshemning på alvor. De har også vist at de tar oss i NFU på alvor, og at de ser på oss som en verdifull samarbeidspartner for å nå den inkluderende målsettingen. Vi i

Bjug Ringstad. (Foto: SFA)

NFU har fått en gylden mulighet, men også en betydelig utfordring. Vi vet bedre enn noen hvor unger og ungdom med utviklingshemning er. Vi må ta vår del i rekrutteringsarbeidet. Viktig å få med alle. Særlig er det viktig å få med ungene mens de er nettopp det – unger. Alt for mange med utviklingshemning blir først med i sein ungdom eller til og med i voksen alder. Og som for alle andre: flest mulig med lengst mulig!

Lovverk fortsatt satt ut av spill

I de to forrige utgavene (5/15 og 1/16) av SFA har vi omtalt alvorlige enkeltsaker i Hedmark som alle handler om brudd på lovfestede rettigheter og grunnleggende rettsprinsipper innen tiltak og tjenester for mennesker med utviklingshemning. Det er en fordel å ha lest disse sakene for å se sammenhengen med det som kommer fram i teksten nedenfor. Den følgende oppdateringen viser at bestemmelser i dagens lovverk som skal forhindre overgrep fra myndighetenes side, fortsatt er satt ut av spill i dette Mjøs-fylket. Og fortsatt tas det etter det SFA erfarer ingen initiativ fra noen ansvarlig instans for å gripe inn.

TEKST OG FOTO: BITTEN MUNTHE-KAAS

«Anne» i Elverum

-Jeg har bedt påtalemyndigheten om å henlegge saken mot NFUs fylkesleder i Hedmark, Torill Vagstad og hennes mann Olav Brunstad. Påtaleunntattelsen de fikk etter paragraf 390 A (*) for å ha «krenket freden» til «Anne» ved at de lot henne bo hos seg da hun ba om hjelp, er fullstendig urettmessig.

Ekteparets advokat, Jostein Løken, i Elverum presiserer i en samtale med SFA at «Anne» minst av alt har ønsket at de hun oppfatter som sine beste venner skal straffes for å ha hjulpet henne. - Denne påtaleunntattelsen er et absurd paradoks og har ingenting i en rettssal å gjøre. Jeg har aldri opplevd noe liknende i mine 30 år i norsk rettsvesen. Det ligger nærliggende å sammenlikne den med rettspraksis i land vi minst av alt ønsker å bli sammenliknet med.

Løken viser samtidig til at ekteparets

Advokat Jostein Løken i Elverum.

ankesak skulle ha vært oppe i Sør-Østerdal tingrett 29 februar og 1. mars. - Da ble den utsatt på grunn av sykdom hos påtalemyndigheten. Nå skriver vi primo april og saken er ennå ikke oversendt fra påtalemyndigheten til tingretten. Jeg må innrømme at tanken om bevisst trening begynner å melde seg.

På nett

De som ikke har papirutgavene av de tidligere omtalte Hedmark-sakene i SFA5/15 og SFA1/16 kan gå inn på nfunorge.org der begge er lagt ut i sin helhet. Klikk deretter på linken «Hva vi gjør» og deretter «Medlemsbladet».

Fylkesnemnda

Jostein Løken representerer også «Annes» mor som i likhet med hennes far er nektet all form for kontakt med datteren i et år etter at Elverum kommunes tvangsvedtak mot 27-åringen ble godkjent av Fylkesmannen før jul i fjor. I tillegg til samværsnekt protesterer moren mot de strenge restriksjonene datteren nå blir utsatt for i form av fotfølging av ansatte når hun er utenfor bofellesskapet, kontroll med bruk av mobiltelefon og internett, overvåking av samtaler ved besøk osv. Jostein Løken har nå oversendt hennes protest til fylkesnemnda for Hedmark og Oppland.

Han mener for øvrig at de store belastningene Anne selv, hennes nærmeste familie og beste venner har blitt utsatt for i kjølvannet av denne saken ikke kan karakteriseres som annet enn en trussel mot rettsikkerheten.

«Else» i Stange

Da det første ett år lange tvangsvedtaket mot «Else» i Stange gikk ut i slutten av november i fjor, ble foreldrene, Hermund og Solfrid Haraseth, ikke informert om at det var blitt forlenget med en ny og like lang periode. Det fikk de først vite da de tok kontakt med bofellesskapet i troen på at de strenge møtetreksjonene hos datteren ikke gjaldt lenger i påvente av et nytt vedtak.

Da det nye tvangsvedtaket var trådt i kraft, tok foreldrene kontakt med fylkeslegen for å få en mer åpen besøksordning i julen. De fikk til svar at Fylkesmannen ikke hadde noen grunn til å tvile på Stange kommunes vurdering om hvordan

besøk i julen skulle foregå.

Fortsatt blir «Elses» foreldre, Hermund og Solfrid Haraseth beskyldt for å handle i strid med datterens interesser. De har ved flere anledninger forgjeves bedt om å få en begrunnelse om årsaken til at de er fratatt rollen som «Elses» nærmeste pårørende. Det blir i stedet henvist til vurderinger foretatt av spesialisthelsetjenesten og signert av spesialpsykologen som foreldrene aldri har møtt. Begrunnelsen skal også være basert på samtaler med «Elses» verge og avdelingslederen i bofellesskapet i Stange.

Deres advokat har nå anket pårørendevedtaket inn for fylkesnemnda i Hedmark

og Oppland.

Etter at en kjær onkel av «Else» nylig ble alvorlig syk og tilstanden forverret seg, dro Hermund Haraseth til bofellesskapet for å forberede datteren på en skånsom måte om at det trolig gikk mot slutten. Han fikk ikke komme inn til henne. Begrunnelsen var at besøket ikke var blitt varslet på forhånd og at en slik beskjed ville gjøre «Else» urolig.

Onkelen døde dagen etter. Da moren ringte for å fortelle det til «Else», fikk hun beskjed om at det var bedre at det ble formidlet av en ansatt i stedet. «Else» har siden sørget dypt over at hun ikke fikk besøke onkelen før han døde.

Tvangsvedtaket

Det har ad omveier kommet fram at «Else» – i likhet med foreldrene og sin daværende samboer – var fullstendig uforberedt og intetanende om både tvangsvedtaket som ble fattet og at han var hadde blitt tvunget til å flytte fra hennes leilighet i bofellesskapet mens hun var i Kiel med en ansatt i november 2014.

Dette er et klart brudd på helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9 om bruk av makt og tvang. Slike tiltak skal gjennomføres i samråd med brukeren. Alle andre mulige tiltak skal være utprøvd på forhånd. Både «Else» og hennes tidligere samboer sliter fortsatt med at de ikke fikk anledning til å snakke sammen og ta avskjed. De har siden aldri fått møte hverandre igjen.

Her lever «Else» en hverdag på tvangsvedtak på andre året.

«Karl fra Kongsvinger»

Kvernen maler fortsatt langsomt for «Karl» fra Kongsvinger som ble lagt ut på anbud og i årevis har bodd i botilbud i regi av omsorgskonsernet Aleris.

Før jul kom det imidlertid en gladmelding fra Fylkesmannen i Oppland – som etter utallige konflikter mellom hans foreldre og Fylkesmannen i Hedmark, til slutt ble oppnevnt som settefylkesmann i saker som har med bruk av makt og tvang overfor «Karl» å gjøre. Etaten i Lillehammer avsto den mest inngripende delen av Kongsvinger kommunes siste tvangsvedtak inntil andre løsninger er prøvd.

Fylkesmannen i Oppland anbefaler blant annet at «Karl» får en fagperson å snakke med om bruk av makt og tvang overfor ham. Kongsvinger kommune har imidlertid avslått en søknad om at en slik fagperson skal oppnevnes. Avslaget er anket.

«Karl» har hatt fem oppnevnte verger. Nå kjemper foreldrene Ragnhild Johnsen Meldalen og Arne Ugedal for å få tilbake vergerollen for sønnen. De ønsker den nåværende avsatt. Han ble oppnevnt av Fylkesmannen i Hedmark høsten 2014. Til tross for at andre løsninger ikke var prøvd i forkant for å unngå bruk av makt og tvang – slik loven krever, godkjente han Kongsvinger kommunes siste tvangsvedtak.

Sparepengene

«Karl» har i flere år spart penger i banken som skulle brukes hvis det var noe spesielt han ønsket å kjøpe. Beløpet var nylig kommet opp i ca. 10 000 kroner. Da han ønsket å ta ut noen av pengene, viste det seg at kontoen var avsluttet i desember 2014 – uten at han ble var blitt informert av sin nåværende verge i forkant. Pengene er i stedet overført til en annen konto.

Nå venter foreldrene på at Oslo Tingrett og Nedre Romerike Tingrett på Lillestrøm skal gjøre seg ferdige med å diskutere hvem av dem som skal behandle saken om hvorvidt vergen skal avsettes eller ikke.

Statens sivilrettslige forvaltning

Selv om det har skjedd mye treg saksbehandling av ulike faginstanser som i årenes løp har hatt med «Karl» å gjøre, er det trolig Statens sivilrettslige forvaltning (SRF) som hittil tar kaka. Da NFU høsten 2014 sendte skriftlig klage til Fylkesmannen i Hedmark om oppnevningen av hans nåværende verge, lå klagen først der i fem måneder før den ble sendt videre til SRF. Der har den i skrivende stund ligget i 11. Som igjen betyr at saksbehandlingen i skrivende stund har tatt 16 måneder.

Fakkeltog med bortimot 100 deltakere satt sitt preg på Stange sentrum.

Fakkeltog for «Else»

Stange kommunes behandling av «Else» og hennes foreldre er opprørende og hjerteskjærende.

Det sa lederen av NFU Stange lokallag, Magnar Sjøenden, i en samtale med SFA nylig. Og det var de i overkant av 90 personene som nylig stilte opp og gikk i fakkeltog i Stange sentrum i protest mot tvangsvedtaket som er fattet for «Else» på andre året, enig med ham i.

Det var flere foreldre fra andre Hedmark-kommuner som også var til stede denne kvelden – og holdt appeller der de fortalte om de strenge restriksjonene deres familiemedlemmer er underlagt i kjølvannet av sine vedtak etter kapittel 9 i helse- og omsorgsloven om bruk av makt og tvang. Vararepresentant til Stortinget, Hege Jensen fra Frp var også til stede under markeringen. Hun hadde nettopp fått saken om «Else» på bordet.

I sin appell la hun ikke skjul på at hun var rystet og sa at hun i første omgang har tatt den opp med sitt parti på fylkesplan. Støttespillerne til «Else» har for øvrig startet facebook-siden «Vi som støtter vår innesperrede venn fra Vallset». Der er det også lagt ut film fra fakkeltog.

- bmk

Vararepresentant til Stortinget (FrP) Hege Jensen. (Foto: Bitten Munthe-Kaas)

Hva skjer i Europa?

12. og 13. mars hadde The European Disability Forum, EDF, styremøte i Amsterdam. Den nederlandske organisasjonen er på nytt med i det europeiske samarbeidet og var vertskap for styremøte.

TEKST: HELENE HOLAND

Før møtet startet lørdag ettermiddag ble det arrangert en konferanse om hvordan man kan få tjenester lokalt i egen kommune. Nederland er fortsatt preget av at de fleste med nedsatt funksjonsevne bor i store institusjoner. Nå når landet har forpliktet seg til å ratifisere FN konvensjonen må de også bygge opp et lokalt tjenestetilbud for å tilfredsstille artikkel 19 i konvensjonen.

I sitt åpningsinnlegg snakket visepresident i EDF Gunta Anca fra Latvia om sammenhengen mellom europeisk politikk og lokal politikk, mine rettigheter og mine muligheter. Europeisk politikk har vært viktig for mange med nedsatt funksjonsevne i Europa. Den personlige servicen mange av deltakerne på konferansen trengte og fikk, da de landet på Schiphol, er et resultat av et EU-direktiv som gir alle rett til nødvendig hjelp og støtte når de reiser med fly. Et vedtak i EU er allikevel ikke alltid nok. Ratifisering av konvensjonen, først av EU så det enkelte medlemsland gir oss rettigheter, men mulighetene til å bruke disse rettighetene er det lokalsamfunnet som må gi oss. Et inkluderende samfunn betyr at alle føler seg verdsatt.

Flyktningekrisen i Europa blir også

debattert på styremøte. Fokuser er selvfølgelig på flyktninger med nedsatt funksjonsevne, blir de etterlatt hjemme i et krigsherjet land? eller blir de med på ferden gjennom Europa? På dette styremøtet fikk vi en orientering fra en representant fra FNs høykommissær for flyktninger. For EDF er det viktig å ha denne kontakten for å holde fokus på flyktninger med nedsatt funksjonsevne.

I tillegg til å følge opp FNs anbefalinger etter evalueringen av FN konvensjonen på europeisk nivå, er «The European Accessibility act», en viktig sak som EDF nå jobber mye med www.edf-feph.org. Dette dokumentet kan også påvirke forholdene for oss i Norge.

En tredje sak som EDF er opptatt av er får et europeisk «Disability card». Et slikt identitetskort kan ha stor betydning for ungdom som ønsker å studere i et annet europeisk land. Det kan også gi personer med nedsatt funksjonsevne en mulighet til å bruke retten til fritt å flytte innenfor EU og EØS. De tendensene vi nå ser til strengere grensekontroll og stenging av grenser vil på den andre siden gjøre slik reising og flytting vanskeligere.

Studieforbundet Næring og Samfunn øker opplærings-tilskuddet

Vårt studieforbund meddelte i midten av mars alle medlemsorganisasjonene om nye tilskuddssatser.

TEKST: ANN-ELISABETH GRØNNHAUG

Endringen gjelder opplæringstilskuddet – før kr. 75,- nå kr. 80,- pr time – for kurs som har dokumenterte utgifter og er registrert i Kurs Adm.

Grunntilskuddet står uendret – kr. 500,- pr. kurs

Tilretteleggingstilskudd

I tillegg til det vanlige opplæringstilskuddet, er tilretteleggingstilskuddet et tilskudd som gis når det påløper ekstra kostnader fordi en eller flere av kursdeltakerne trenger hjelp.

Det er personer med behov for tilrettelegging som i den sammenheng utløser tilskuddet, hvor beregningsgrunnlaget for tilskuddsbeløpet er differansen mellom inntekter og utgifter.

For kurs med overnatting gis kr. 800,- pr. person med tilrettelegging pr. dag. For dagkurs gis inntil 75 % av reisekostnaden. I tillegg gis 75 % av reisekostnaden for lærere og deltakere.

Frist for avslutning av kurs

Studieforbundet minner om at kurstilskuddet halveres når kurset blir innrapportert mer enn 3 måneder etter siste kursdag.

Siste frist for rapportering av kursaktiviteten 2016 er 15. januar 2017.

BPA, faglig kompetanse og tvang – igjen

Brakerstyrt personlig assistanse er aktuell organisering av tjenester også for de som trenger faglig kompetanse i sitt tjenestetilbud. I nytt rundskriv om BPA bekrefter departementet det som Helsedirektoratet tidligere har presisert i sitt rundskriv om tvang og makt.

AV ADVOKAT PETTER KRAMÅS
ADVOKATFIRMAET HESTENES OG DRAMER
PETTER.KRAMAAS@HESTENESDRAMER.NO
WWW.HESTENESDRAMER.NO

I artikkel i forrige utgave av Samfunn for alle handlet det om at Helsedirektoratet i sitt rundskriv om tvang og makt (IS-10/2015) tydelig har presisert at BPA også er aktuelt som ramme for tjenester i tilfeller der det er behov for faglig kompetanse i tjenestetilbudet. Det er særlig presisert at BPA, med sitt innslag av reell brukerstyring, er særlig egnet tiltak for å hindre nødvendig tvangsbruk.

I rundskrivet viste direktoratet til at et rundskriv om BPA var under utarbeidelse. Dette rundskrivet kom i desember 2015, er utarbeidet av Helse- og omsorgsdepartementet og har tittel "Rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse (BPA)" og nummer I-9/2015.

Kommunale innvendinger

Som omtalt i forrige utgave møter mange kommunale innvendinger. BPA – sier noen kommuner – er bare rent praktisk daglig bistand som utføres av ufaglærte assistenter, og er ikke aktuelt dersom det er behov for fagkompetanse (vernepleiere eller andre med fagutdanning). Dette er ikke i samsvar med det som kommer til uttrykk i aktuelle rundskriv.

Arbeidsgivere som reserverer seg mot assistenter med fagkompetanse

I en BPA-ordning må det være en arbeidsgiver. Det kan enten være bru-

ker selv, kommunen eller en privat leverandør.

Enkelte private leverandører reserverer seg mot å ansette annet enn ufaglærte assistenter. Det får i så fall være den enkelte private leverandørs eget valg om hvilke oppdrag de for sin del ønsker å påta seg.

Noen leverandører går imidlertid et skritt videre, og gir uttrykk for at kun ufaglært bistand er BPA – og synes å mene at ordninger med faglærte assistenter strider mot BPA-ordningens natur. Det er grunn til å understreke at en slik oppfatning ikke er i samsvar med de signaler Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet gir i sine rundskriv.

Dersom man har behov for faglig kompetanse for å sikre forsvarlighet i et tjenestetilbud, må en velge en arbeidsgiver som forholder seg til de signaler som er gitt i rundskriv – og som aksepterer å ansette den fagkompetanse som er nødvendig.

Hva sier BPA-rundskrivet om faglig kompetanse i BPA-tilbud?

Her er noen aktuelle presiseringer fra Helse- og omsorgsdepartementet:

"Pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 er ikke avgrenset mot personer med vedtak om tvang eller makt.

Også personer med vedtak etter kapittel 9 vil dermed kunne ha rett til å få organisert tjenestene som BPA.

I mange tilfeller vil BPA – med sitt store innslag av brukerstyring, og med muligheter for en liten og stabil

personalgruppe – kunne bidra til å redusere forekomsten av utfordrende atferd, og dermed også behovet for bruk av tvang og makt.

Også der tjenestemottakeren ikke har rett til å få tjenestene organisert som BPA, for eksempel fordi det er behov for to tjenesteytere deler av tiden, vil BPA eller en lignende organisering av tjenestetilbudet kunne være aktuelt både som forebyggende tiltak (...) og som alternativ til tvang (...).

Dersom det skal opprettes en BPA-ordning i saker der det foreligger vedtak etter kapittel 9, må kommunen være oppmerksom på de krav til kompetanse mv. som fremgår av helse- og omsorgsloven kapittel 9 for anvendelse av tvang og makt."

Departementet fremhever også at det er ønskelig at kommuner utveksler erfaringer om BPA-opplegg der tvang eller makt og faglig kompetanse inngår:

Det vil kunne være hensiktsmessig å opprette arenaer for erfaringsdeling mellom kommunene, for eksempel gjennom læringsnettverk for saker som innebærer tvang eller makt og BPA."

Advokat Petter Kramås

Vegen mot inkluderande utdanning har starta i Zambia

«Kurset er innhaldsrikt, og undervisninga kjem til å bli betre» seier Edwin Katapazi som er ansvarleg for spesialundervisning i distrikta Livingstone og Kazungula. Han har fått opplæring i inkluderande utdanning som del av NFU og NHF sitt program i Zambia, og er del av eit team av ressurspersonar som skal gi opplæring til alle lærarar i seks pilotskular. Elise Bjåstad, bistandsrådgjevar i NFU, tok ein prat med to av team-medlemmane då ho var til stades under kurset dei heldt på Shungu skule i Livingstone i mars 2016.

TEKST OG FOTO: ELISE BJÅSTAD

Zambia har nyleg skifta retning innanfor utdanning, frå spesialskule, som aldri blei fullt utbygd mykje grunna kostnaden det ville innebære, til inkluderande utdanning. Eit forstudie blei gjennomført tidleg i 2015, som gav råd om korleis ein best kunne gå fram for å introdusere denne nye tilnærminga. Basert på kriterier definert av forstudiet blei to pilotskular i kvart av dei tre distrikta utvalde. Heile skulesamfunnet har vore delaktig i ein bevisstgjeringssprosess som har lagt grunnlaget for at praktisk opplæring av nøkkelpersonar kunne starte tidleg i 2016. Dette er eit område der organisasjonar ikkje er sterkt etablerte enda, men mobilisering rundt inkluderande utdanning har ført til at foreldregrupper har begynt å ta form.

CBID-programmet har med teknisk støtte frå Enabling Education Network (EENET) fått utvikla ein opplæringsmodul på inkluderande utdanning som utfordrar lærarar til å tenke nytt om si rolle i klasserommet. «Framgangsmåten og metodane er nye og nyttige. Det er praktisk. Dette vil kome alle elevar til gode. Det har fått oss til å møte vore eigne barrierar». Edwin Katapazi er full av lovord, og meiner endringane vil bli raskt tydeleg. Han nemner tre viktige endringar som han trur vil kome som resultat av opplæringa. Først og fremst så vil undervisninga bevege seg frå lærar-

Aubrey Moono (Charles Lwanga College of Education) og Edwin Katapazi (District Education Board Secretariat) skaper entusiasme blant lærere for inkluderande utdanning.

sentrert til elev-sentrert, som er eit ganske radikalt skifte. For det andre så vil motivasjonen til elevane endre i takt med at dei i større grad blir sett av læraren. «Små ting som det å høyre at læraren kjenner til namnet sitt vil auke motivasjonen til elevane» forklarar han. Den tredje endringa Katapazi ser for seg som konsekvens av opplæringa

er at elevane i større grad vil akseptere andre medelevar uansett kva situasjon dei er i.

Opplæringa startar i det små med lærarane i dei seks utvalde pilotskulane. Planen er å gradvis rulle den ut til andre skular i distriktet. Kvart distrikt har fleire ressursenter, og desse blir sentrale i dette arbeidet. Stab frå fleire

av lærarhøgskulane i området har også vore involverte i utvikling av opplæringsmodulane, og er del av teamet av ressurspersonar som har blitt etablert. Aubrey Moono frå Charles Lwanga lærarhøgskule er blant kurshaldarane på Shungu. Denne lærarskolen var tidlegare del av eit Redd Barna-prosjektet som skulle styrke kvaliteten i den pedagogiske utdanninga. Moono kan fortelje at linken mellom pedagogikk og inkluderande utdanning ikkje blei gjort i samband med prosjektet. Dette er mellom anna tydelege i spesialpedagogikkstudiet, som krev at studentane vel å spesialisere seg på å jobbe med hørselshemming, synshemming eller andre spesialiserte retningar retta mot spesialskulestrukutrar. Med bakgrunn i den nye opplæringsmodulen ser Moono at dette bør endrast over tid. Det er interesse for å dra nytte av tilnærminga brukt av CBID-programmet for å bygge inn inkluderande utdanning i lærarutdanninga etter kvart.

I samarbeid med NFU har EENET også utvikla ein tilsvarande modul på Zanzibar. Både i Zambia og på Zanzibar er det forventet å bygge vidare på denne basismodulen i dei neste åra, både gjennom å utvide innhaldet og å ta den i bruk på andre nivå i skulen.

CBID-programmet i Zambia

I tett samarbeid med den Zambiske stat har NFU og NHF sidan 2012 jobba med å bygge opp eit lokalbasert inkluderande utviklingsprogram (Community-Based Inclusive Development eller CBID) i Southern Province i Zambia, med base i Livingstone. Fram til 2015 har hovudfokuset vore bevisstgjerjing og opplæring av relevante statleg tilsette frå landsbynivå oppover til nasjonalt nivå om CBID og korleis inkludere personar med nedsett funksjonsevne i tenesteyting. Programmet blir i første omgang prøvd ut i tre distrikt; Livingstone, Kazungula og Zimba. 2015 markerte starten på det første tematiske underprosjektet, nemleg inkluderande utdanning.

Utdanning gjenoppretter en families verdighet

Esther Wandi (33) bor i Chawama, en viltvoksende urban bosetning sør for Lusaka. Hun er en ung enke og mor til to gutter. Hennes siste sønn Peter Mbewe ble født i 2008, tre år før hun mistet mannen sin.

TEKST OG FOTO: CHARITY TEMBO, PROSJEKTOFFISER I ZAPCD. OVERSATT TIL NORSK AV ELISE BJÅSTAD

Alt så ut til å være fint, men etter hvert som han ble eldre begynte hun å observere endringer i oppførsel. Han hadde vanskeligheter med å uttrykke seg og ble aldri værende på ett sted. Etter legeundersøkelser gikk det opp for henne at sønnen hadde en utviklingshemming.

Esther måtte stoppe sin forretningsvirksomhet på markedet for å fokusere på å ta vare på sønnen sin. Før Esther ble med i støttegruppen for foreldre av barn med nedsatt funksjonsevne (ZAPCD) i 2012 visste hun ikke at hennes sønn hadde rett til utdanning og gratis helsetjenester.

I dag går Peter i førskole ved St Lawrence School, en skole drevet av den katolske kirken.

"Helt siden jeg fikk Peter registrert i skolen i fjor har det vært en bemerkelsesverdig forbedring i vårt hjem. Peter vokser og lærer. Før han begynte å gå på skolen pleide Peter å blande sukker og vaskemiddel, men nå er han i stand til å skille ulike produkter i huset og har stor interesse for elektroniske apparater som kameraer og datamaskiner."

Esther og Peter Wandi.

En plattform for brukermedvirkning

Hva er egentlig brukermedvirkning, og hva vil organisasjonene oppnå med å bidra? Stadig flere organisasjoner, enkeltpersoner og tjenesteytere er involvert i brukermedvirkning. Naturlig nok blir det da også mange synspunkter og meninger om innholdet i begrepet. SAFO har nå laget et hefte med spørsmål og svar om temaet, som presenterer SAFO-organisasjonenes felles syn på brukermedvirkning, og hvordan vi ønsker å arbeide på feltet. Vi kaller heftet SAFOs plattform for brukermedvirkning, og ble vedtatt i hovedstyret i februar.

VIGDIS ENDAL
DAGLIG LEDER I SAFO

Hva er brukermedvirkning?

Brukermedvirkning er en arbeidsform der enkeltpersoner eller representative organisasjoner som er eller blir påvirket av en tjeneste/tiltak skal ha innflytelse på beslutningsgrunnlaget for tjeneste/tiltaksutforming.

Medvirkning på individuelt nivå betyr å skulle påvirke forhold som gjelder egne behov. Påvirkningen på systemnivå er rettet mot de som planlegger tiltakene og tjenester og har myndighet til å beslutte. Det vil si at brukeren ikke handler på vegne av seg selv, men medvirker for å ivareta interessene for en større gruppe mennesker. Organisasjoner foreslår eller oppnevner da ofte personer som skal representere større brukergrupper.

SAFO foreslår folk både til kommunale råd, i spesialisthelsetjenesten, i Statped, i NAV og flere instanser. SAFOs plattform for brukermedvirkning tar for seg brukermedvirkning på systemnivå, der SAFO oppnevner eller foreslår kandidater.

Målrettet brukermedvirkning

SAFO ser på brukermedvirkning som et av flere virkemidler for å nå organisasjonenes mål. Målene likestilling,

likeverd og samfunnsdeltakelse for personer med nedsatt funksjonsevne, er altså også målene i brukermedvirkning. Hva det innebærer å jobbe mot disse målene i det enkelte brukerforum, vil være ulikt. Derfor ønsker SAFO å sette opp mål for representasjonen når vi utnevner noen. Slik er brukermedvirkning et virkemiddel i interessepolitikken. Med fokus på målet, kan vi lettere prioritere hvilke fora som er viktig å bidra i og hvilke vi kan overlate til andre.

Representanten

Å være brukerrepresentant er en tiliterklæring. Når man har erfaringer med en tjeneste, har man «brukerkompetanse». Representasjon for SAFO innebærer i tillegg å kunne løfte blikket, og å kunne noe om organisasjonenes mål. SAFOs utgangspunkt er at vi må ha tilstrekkelig kunnskap for å bidra. Det vil være en vurdering i hvert tilfelle, hvem som vil være en god representant. Det forventes at representantene er lojale mot organisasjonenes standpunkter og har kontakt med organisasjonene man kommer fra.

Tjenesteyterne

Med plattform for brukermedvirkning søker SAFO å styrke organisasjonens felles arbeid med brukermedvirkning. SAFO ønsker å støtte representantene i å fylle sin rolle. Heftet inneholder råd og tips til instanser som skal benytte brukermedvirkning, som innhold i mandat, opplæring av egne ledere, refusjon av utgifter mv. Dette kan også benyttes av våre representanter opp mot tjenesteyterne, da dette gjelder spørsmål som gjerne dukker opp i brukerråd. Les hele plattformen på SAFOs hjemmeside.

Vigdis Endal.

Forslaget til ny lærerutdanning:

– En fallitterklæring og en bekreftelse på at ikke alle vil ha en skole for alle

Forsker og professor Eva Simonsen er opprørt over forslaget til ny lærerutdanning. Professoren mener at inkludering er i ferd med å bli et innholdsløst begrep som er uten reell betydning for utformingen av skolepolitikken

TEKST: JENS PETTER GITLESEN

Regjeringen.no

Høring - forskrifter om rammeplan for femårige grunnskolelærerutdanninger

Høring | Dato: 22.12.2015

I tråd med strategien "Lærerløftet – på lag for kunnskapsskolen" oppnevnte Kunnskapsdepartementet et rammeplanutvalg med mandat å utarbeide utkast til rammeplaner for femårige grunnskolelærerutdanninger på masternivå. Departementet har mottatt utvalgets forslag og sender dette nå på høring. Den nye utdanningen vil tre i kraft fra høsten 2017. Ambisjonen er at undervisnings- og læringstrykk skal økes i forhold til gjeldende grunnskolelærerutdanninger. Høringsfrist er 1. april 2016.

Kunnskapsdepartementet har foreslått en ny femårig lærerutdanning. Fagene på elevenes timeplan skal stå i fokus. Den nye lærerutdanningen skal ikke gi lærerne kunnskap om spesialpedagogikk. Pedagogikk forsvinner som eget fag og marginaliseres. Nå er det lærernes kompetanse i fag som norsk, matematikk, naturfag og engelsk som skal prioriteres.

Få har studert spesialskolenes og spesialundervisningens historie i Norge mer inngående enn professor Eva Simonsen. Hun er skuffet over skoleutviklingen og bekymret over stillingen for elever med utviklingshemning. Ifølge professoren, har inkluderingsideologien nå det gjelder denne elevgruppen fått stadig dårligere kår i skolepolitikken.

– Hvorfor reagerer du så sterkt på regjeringens forslag til ny lærerutdanning?

– Forslaget er en fallitterklæring og et trist eksempel på at inkludering er blitt et tomt begrep, et uforpliktende begrep som ikke trenger å tilføres noe spesielt innhold. Inkludering i skolen krever innovasjon, nøyaktig slik andre samfunnsområder krever. Det er skuffende at ikke Kunnskapsdepartementet ser lærerutdanningenes betydning for dette viktige utviklingsarbeidet i framtidens skole.

Regjeringen har kommet med to forslag til ny lærerutdanning. Ett for lærere

som skal undervise på 1. til 7. trinn og ett forslag for lærere som skal undervise på 7. til 10. trinn. Inkludering vektlegges ikke i noen av forslagene.

Dersom skolen skal kunne ivareta alle elevene, må lærerne gis kompetanse som gjør dem i stand til å ivareta elevmangfoldet. Skolen er mye mer enn de enkelte undervisningsfagene som nå skal ha fokus. En lærerutdanning fri for spesialpedagogikk og med et marginalisert pedagogikkfag, er det svært få elever som vil være tjent med.

– Hva vil konsekvensen av den nye lærerutdanningen være for elever med utviklingshemning?

– Elever med utviklingshemning er svært ofte både bortgjemt og glemt i dagens skole. Med den nye lærerutdanningen, kan en regne med en forsterkning av dagens negative situasjon: Elever med utviklingshemning vil bli skjøvet ytterligere ut fra en allerede marginalisert situasjon.

Mange elever med utviklingshemning er organisatorisk inkludert i skolen, dvs. at de går på nærskolen. Mange lærere og assistenter gjør en kjempejobb, men uten at arbeidet deres blir synliggjort og verdsett. Det mangler politisk vilje til systematisk kunnskapsutvikling og forskning om læringsmuligheter for elever med utviklingshemning. I den grad vi ønsker en

inkluderende skole, må vi ta jobben med å utvikle reelt inkluderende læringsmiljøer.

Jeg tror vi skal erkjenne at den inkluderende skolen politisk sett allerede er avløst av den nye kunnskapsskolen. Kunnskapsministeren argumenterer om behovet for kunnskap og forskningsbasert kunnskap, men hans kunnskapsskole er visst ikke for alle.

Det forklarer hvorfor vi har så lite forskning om den inkluderende skolen – og hvorfor innovasjon og utvikling av inkluderende læringsmiljø ikke blir fagområde i den nye femårige lærerutdanningen. Det gjør både lærerutdanningen og framtidens skole fattigere på kunnskap.

Hvordan en skal undervise for at også elever med utviklingshemning kan utvikle og bruke sine evner, bli akseptert, verdsatt og bidra til framtidens samfunn, er et spennende faglig utviklingsprosjekt. Fra myndighetenes side, ser jeg liten vilje til å satse på det kunnskapsprosjektet det innebærer å bygge en skole med læring for alle, sier professor Eva Simonsen. Dagens politikk gir meg snarere lite hyggelige assosiasjoner til et skolepolitisk slagord fra mellomkrigstida: 'Fri vei for den som duger'.

Varig tilrettelagt arbeid forblir et statlig arbeidsmarkedstiltak

I stortingsmeldingen om oppgavene til fremtidens kommuner, var arbeidsmarkedstiltaket Varig tilrettelagt arbeid (VTA) foreslått overført til kommunene. Nå har arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie gjort det klart at VTA skal forbli et statlig ansvar.

TEKST: JENS PETTER GITLESEN

NFU var svært bekymret for forslaget om kommunalisering av VTA. Forslaget var i seg selv diskriminerende, alle andre arbeidsmarkedstiltakene skulle nemlig forbli statlige. Vi har ikke de beste erfaringer med kommunal forvaltning. Hadde midlene som staten i dag benytter til VTA havnet i kommunenes rammetilskudd, så er det vel så sannsynlig at de ville blitt benyttet til svømmehaller, kulturhus, kommunale kloakksystemer eller andre forhold som kommunepolitikerne prioriterte høyere enn arbeid for mennesker med utviklingshemning.

Faren ville også vært stor for at kommunene ville forsøkt å spare penger ved å «effektivisere tjenestene». I utgangspunktet skulle bofellesskapene ikke bemannes, men tjenestene skulle knyttes til den enkelte beboer. Stort sett er dette glemt. I dag er bofellesskapene bemannet. Stadig flere kommuner oppdager da at det er ledige ressurser i bofellesskapene når beboerne er på dagsenter eller på arbeid. Dette er årsaken til at stadig flere kommuner samorganiserer dagaktivitet og bofellesskap. «Effektiviseringen» blir fullstendig når dagsenteret er trukket inn i bofellesskapet, men konsekvensen er at den da har etablert en erketyrisk institusjon, – en administrativ forordning som er bestemmende for alle livsområdene til beboerne.

Opposisjonen reagerte heldigvis på regjeringens forslag på kommunalisering av VTA. Det samme gjorde KrF og Venstre. Sterke krefter både i Høyre og FrP, reagerte også mot forslaget. Nå når motstanderne av kommunalisering har fått følge av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie, kan vi puste lettet ut. VTA vil ikke bli kommunalisert i denne omgangen.

Men vi må passe på. Forslag om å utradere, overføre eller å kutte kraftig i VTA

Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie. (Foto: Oslo Høyre)

er nemlig en gjenganger som kommer opp i gjennomsnitt mellom hvert femte og sjette år. Det vil neppe komme slike forslag fra Anniken Hauglie. Jeg tviler på om det kommer slike forslag i denne stortingsperioden, men hukommelse er ofte en kortvarig sak. Forslaget vil garantert dukke opp igjen, bare tilstrekkelig mange har glemt tilstrekkelig mye.

Vi har for mye å gjøre og har ikke ka-

pasitet til å ta sorgene på forskudd. Nå skal vi være takknemlige for at arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie så urimeligheten i det å kommunalisere VTA og glede oss over arbeids- og sosialministerens kloke beslutning!

Stiller spørsmål med skolepolitikken

Storingsrepresentant Kirsti Bergstø (SV) har gjentatte ganger markert seg med å bringe NFU sine kjernesaker opp på Stortingets dagsorden. Nå stiller hun spørsmål ved skolepolitikken.

TEKST: JENS PETTER GITLESEN

Storingsrepresentant Kirsti Bergstø.
(Foto: Troms Arbeiderparti)

Storingsrepresentanten fra Finnmark stilte onsdag den 6. april kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen spørsmålet:

- Hva gjør regjeringen for å sikre at alle elever i skolen skal få en likeverdig opplæring, hvor alle elevene får ta del i elevfellesskapet, hvor alle elevene inngår i statistikken som skal være styrende for norsk skoleutvikling, hvor alle elever har lærebøker, hvor også elevene som har størst behov for seksualundervisning, får slik opplæring?

Den 25. februar 2016 omtaler Aftenposten en dansk undersøkelse som viser at 6 av 10 ungdommer som har begått seksuelle overgrep mot andre barn går på spesialskole eller i spesialklasse. Vi vet at elever med utviklingshemning stort sett ikke får seksualundervisning på skolen.

Elever med utviklingshemning har i all hovedsak fritak fra fagplanene. På denne måten blir eleven fritatt for skolens opplæringsmål. Lærebøkene bygger opp mot fagplanens opplæringsmål. Fritak fra fagplaner betyr fritak fra lærebøker og kan i verste fall bety fritak fra å lære.

Fritak fra fagplanene betyr også fritak fra karakterer og fritak fra nasjonale prøver og internasjonale tester. Når elever med utviklingshemning er ferdig med skolen, har de ikke formell kompetanse og de regnes heller ikke som «dropout». Det er vanskelig å se at elever med utviklingshemning inngår i noen som helst av styringsparametrene som forteller om situasjonen i skolen. Når en elevgruppe systematisk utelates fra beslutningsgrunnlaget for skoleutviklingen, så er det vanskelig å ikke tenke på formalisert diskriminering fra statlige myndigheter.

Medelevene er også viktige lærere. Holdninger og normer dannes i elevfellesskapet. Skolen er en viktig arena for

utviklingen av kultur. Ungdomskulturen dannes først og fremst i elevfellesskapet og ikke gjennom forskrifter og rundskriv fra skolemyndighetene. Elever med utviklingshemning får sjelden ta del i elevfellesskapet hvor normer og holdninger etableres. De får i liten grad ta del i utviklingen av kulturen som eksisterer mellom barn og unge. Elever med utviklingshemning henvises ofte til spesialskoler, spesialavdelinger og andre svært spesielle skolemiljø.

En bør absolutt stille spørsmål om dagens situasjon for elever med utviklingshemning og elever med andre store funksjonsnedsettelse er i samsvar med «barnets beste» som vi har forpliktet oss til å følge gjennom vår tilslutning til barnekonvensjonen. Barnekonvensjonens artikkel 23 forplikter oss til å sikre alle barn best mulig integrering og samfunnsdeltakelse. Dagens skole synes å bryte med dette kravet. Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, Salamanca-erklæringen, FNkonvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne vektlegger alle elevens rett til en inkluderende og likeverdig opplæring.

Norge har markert seg som en pådriver for FN's bærekraftsmål i utenrikspolitikken. Men FN's bærekraftsmål gjelder også norsk skolepolitikk. Bærekraftsmål nr. 4 forplikter oss til å sikre en inkluderende og rettferdig kvalitetsutdanning for alle elever.

Med denne bakgrunnen ønsker storingsrepresentant Kirsti Bergstø (SV) å spørre hva regjeringen gjør for å sikre at alle elever i skolen skal få en likeverdig opplæring, hvor alle elevene får ta del i elevfellesskapet, hvor alle elevene inngår i statistikken som skal være styrende for norsk skoleutvikling, hvor alle elever har

lærebøker, – en skole hvor også elevene som har størst behov for seksualundervisning, får slik opplæring.

Eller litt mer formelt: Hva gjør regjeringen for å innfri våre forpliktelser på skolefeltet i henhold til barnekonvensjonen, Samanma-erklæringen, FNkonvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne og FN's bærekraftsmål?

NFU takker storingsrepresentant Kirsti Bergstø for at hun atter en gang har brakt NFUs bekymringer opp på Stortingets dagsorden.

Smånytt

Kroppskunn

Vi minner om barneseksjonen i habiliteringstjenesten i Hedmark som har utarbeidet idéboka KroppKunn. Den kan brukes til å kartlegge barns kunnskap om kropp, pubertet, hygiene, følelser, venner og kjæresten og er laget for barn og ungdom mellom 10 og 15 år med en lett til moderat funksjonsnedsettelse. Boka kan lastes ned fra www.aktivung.no. NFU har også utarbeidet materiell på dette området som kan kjøpes fra www.nfunorge.org. Det gjelder blant annet heftet «Kroppen min og følelsene mine».

NFUs administrasjon

Noe av det beste med å være forbundsleder i NFU er administrasjonen. NFU er en liten organisasjon med mange oppgaver som ruller bedre enn det meste. Her skal vi gi et lite innblikk i vår administrasjon og spesielt de delene av administrasjonen og aktivitetene som er minst synlig for medlemmer flest.

TEKST: JENS PETTER GITLESEN

En ulempe med å være en liten organisasjon, er at vi ikke har mulighet til å ha flere ansatte på de samme oppgavene. Dette gjør oss sårbare. Folk kan slutte og de kan bli syke. Men bortsett fra planlagt nedbemanning, har vi hatt liten gjennomtrekk av ansatte. Når sykdom inntreffer, så synes dugnadsånden og teamfølelsen i administrasjonen å være drivkraft nok til å opprettholde driften på en slik måte at ingen utenfor 7. etasje på Youngstorget merker noe som helst unormalt.

Tone Hammerlund er organisasjons-sjef. Det betyr at hun jobber med alle de formelle sidene med organisasjonen som rutiner for rapportering, planlegging og gjennomføring av landsstyremøter, fylkesledersamlinger og lignende. Landsmøtet som går av stabelen høsten 2016, startet Tone planleggingen av allerede våren 2015.

Tone har ansvaret for de fleste avtalene som NFU inngår og har inngått med andre organisasjoner og institusjoner. NFU har ingen dataansvarlig, men kjøper slike tjenester. Tone har ansvaret for avtalene. Det å fornye datasystemer som vår nettside og medlemsregisteret er omfattende prosesser som Tone har ansvaret for.

Regelverket og rutinene for driftstilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner er under omlegging. Dette har medført at Tone har måttet jobbe med å utvikle rutiner og rapporteringssystemer som sikrer at NFU fortsatt skal være tilskuddsberettiget og motta statlig driftstilskudd.

ExtraStiftelsen forvalter overskuddet Extra-spillet. Midlene benyttes til å finansiere prosjekter og forskning som fremmer

fysisk og psykisk helse, mestring og livskvalitet. For å få tildelt midler, må søknadene gå via en søkerorganisasjon. NFU er en slik søkerorganisasjon og Tone har ansvaret for søknadene om Extra-midler som går via NFU. Arbeidet her består i å sikre at prosjektene er i samsvar med NFU sine prinsipper og holdninger, utarbeide avtaler som minimaliserer risikoen som NFU eksponeres for og å bidra til at søknadens kvalitet blir såpass høy at det er stor sjanse for å få søknaden innvilget. Oppfølging av prosjektene er også en viktig del av dette arbeidet. Siden 2005 har NFU hatt 34 prosjekter gjennom Extra-stiftelsen.

Tone Hammerlund var medlem av SA-FOs hovedstyre og har bidratt aktivt i en rekke prosesser og prosjekter for å styrke SAFO. Tone sitter også i valgkomiteen for styret til Extrastiftelsen.

John-Harald Wangen er kontorfullmektig og den som har jobbet lengst av alle i NFUs administrasjon. Han ble ansatt i 1982 og er stort sett den første på jobb hver morgen. Arbeidet som kontorfullmektig innebærer mye forskjellig. John-Harald går snart inn i en svært hektisk periode. Når landsmøtepapirene er ferdigskrevne, er det John-Harald som står for kopiering. Pakking og utsendelse av samtlige landsmøtedokumenter til hver av de 107 landsmøtedelegatene, gjør han sammen med resten av administrasjonen.

Når lokallag, tillitsvalgte, medlemmer eller andre har kjøpt noe av NFU, så får de en faktura. Den fakturaen er det John-Harald som har skrevet ut og sendt. All post frankeres av John-Harald som også henter og bringer all post til NFU. Ko-

pieringsoppgaver kan det periodevis være mye av. Registrering av deltakere på sommerleiren og andre arrangementer samt det å kreve inn deltakeravgift, er John-Haralds jobb.

Ann-Elisabeth Grønhaug er organisasjonskonsulent med et bredt spekter av arbeidsoppgaver. Ann-Elisabeth sørger for de praktiske forholdene rundt landsstyremøtene, fylkesledersamlingene, samlingene i «Aktiv i egen organisasjon» og andre møter. Sakspapirer skal sendes ut, forfall må registreres og varamedlemmer må innkalles. Selv om de fleste landsstyremøtene gjennomføres på en dag, er det alltid noen landsstyremedlemmer som trenger overnatting. Alle slike oppgaver er et ansvar for Ann-Elisabeth. Det er få, om noen, som har deltatt på flere landsstyremøter enn Ann-Elisabeth. Under landsstyremøtene og andre samlinger, fører hun referat og ferdigstiller protokoll i ettertid.

Organisasjonsleiren på Tromøya krever mye administrasjons- og oppfølgingsoppgaver og av Ann-Elisabeth. Hun arbeider tett sammen med Odd Kåre Barkved som er leirsjef og resten av leirstyret.

Mye av NFUs aktivitet er prosjektfinansiert. Tilskudd fra studieforbundet benyttes også som finansieringskilde. Prosjektfinansiering krever utarbeidelse av prosjektsøknader. Både prosjekter og tilskudd fra studieforbundet krever rapportering. Alt slikt økonomiarbeid før og etter de aktuelle aktivitetene, er Ann-Elisabeths ansvar.

NFU har en del brosjyrer, hefter og annet informasjonsmaterielt. Ann-Elisabeth har ansvaret for informasjons- og profileringsmaterialet som ligger for salg på

De fleste i NFUs administrasjon. Fra venstre Tone Hammerlund, John Harald Wangen, Ann-Elisabeth Grønnhaug, Petter Johan Holt, Pia Ribsskog, Hedvig Ekberg, Vibeke Seim-Haugen, Kristine Vierli. (Foto: Jens Petter Gitlesen)

NFUs nettside (nfunorge.org) og i Samfunn for alle.

NFU har en rekke representasjonsoppgaver hvor organisasjonen presenteres, et ansvar som også hviler på Ann-Elisabeth. Det samme gjelder innkjøp av inventar og møbler.

Mer eller mindre hele tiden er det interne prosjekter i NFUs administrasjon. Nå for tiden er høstens landsmøte det dominerende prosjektet. I de fleste slike interne prosjekter deltar Ann-Elisabeth. Ansvarsområdet kan variere, men er det snakk om protokoller, så vet en at den jobben har Ann-Elisabeth.

Petter Johan Holth ble ansatt som økonomiansvarlig i fjor på ettersommeren. Selv om vi er en liten organisasjon, så er økonomien vår temmelig sammensatt og krevende å holde oversikt over. Totalt går det rundt 20 millioner per år gjennom NFUs sentralledd. Rundt 7 millioner er bistandsmidler fra Atlas-alliansen og Norad som har egne rapporteringskrav og rutiner. Midlene går videre til partnere i bistandsarbeidet. Kontroll med pengeflyt og pengebruk, er en svært stor del av bistandsarbeidet. Mye av dette arbeidet faller på Petter. Mye av vår virksomhet er prosjektfinansiert og krever egne regnskapsoversikter. Dette er oppgaver

som ofte inngår under overskrifter som budsjettering, rapportering og årsoppgjør. Petter har også tilsvarende økonomifunksjon overfor SAFO og NFU Oslo fylkeslag som overfor NFUs sentralledd. Han kontrollerer fakturaer og sørger for at ansatte får lønn.

Økonomifunksjonen er en svært viktig funksjon, spesielt for NFU som har en svak økonomi. Vi har ikke råd til å gjøre tabber på økonomifeltet. Vi må hele tiden forsøke å minimalisere den økonomiske risikoen som vi står overfor. En god oversikt og kontroll med økonomien er derfor essensielt for oss. Da forgjengeren til Petter sluttet, fryktet jeg det verste. Økonomikompetansen og oversikten var bygget opp gjennom mange år og var knyttet til en person som skulle slutte. Men på grunn av Petter og til tross for at han kun fikk jobbe en uke med forgjengeren, har overgangen gått aldeles utmerket.

For landsstyret er økonomifunksjonen en svært avgjørende premisse for de fleste beslutningene. I tillegg til å utarbeide budsjetter, utarbeider Petter prognoser for vår økonomiske situasjon mer eller mindre kontinuerlig. På den måten har vi muligheter til å korrigere vår aktivitet så tidlig som mulig, dersom det skulle oppstå vesentlige endringer i forhold til budsjettet.

Petter har ansvaret for søknad og oppfølging av tilskudd overfor Lotteri- og stiftelsestilsynet når det gjelder tippemidler og momskompensasjon. Fakturering av arrangementer, kontakt med bingooperatører og andre inntektskilder er også et ansvar for Petter.

Pia Ribsskog er sekretær. De som har ringt NFU sentralt, har trolig møtt Pia på telefonen. Hun bemanner sentralbordet vårt. Pia har også ansvaret for driften av medlemssystemet, hvor hun heldigvis registrerer langt flere innmeldinger enn utmeldinger. Pia har også en viss stillingsprosent som sekretær for SAFO. Nyhetsbrevene som en del mottar, kommer fra Pia og hun bidrar både på NFU sine nettsider og facebooksider. Pia bestiller flybillettene mine. Selv om det ikke inngår i stillingsbeskrivelsen, har jeg inntrykk av at Pia har ansvaret for alt som ikke er klart plassert hos andre.

Kristine Vierli er utdannet jurist og velkvalifisert til jobben som juridisk rådgiver. Mange er kjent med Kristine. Hun har dratt mye rundt til fylkeslag og holdt foredrag om rettigheter og lignende. Mange som har slitt med utfordringer knyttet til barnehage, skole, arbeid, trygdeproblematikk, har fått råd, veiledning og hjelp

i forbindelse med rettigheter. Den juridiske bistanden kan dekke hele feltet fra et kjapt tips over telefonen, til at Kristine tar hele klagesaken. Kristine er medlem i Forum for barnekonvensjonen, hun representerer NFU i en rekke råd og utvalg. Til stadighet er det forslag til endringer i lover, forskrifter, rundskriv og veiledere. Når slike saker er på høring, er det enten Kristine Vierli eller Hedvig Ekberg som skriver høringene.

Kristine er en god rådgiver for meg når saker på hennes ansvarsområde er på politisk dagsorden eller i media.

Hedvig Ekberg er assisterende generalsekretær. I likhet med Kristine, er Hedvig utdannet jurist og driver også en del juridisk veiledning i enkeltsaker. Men Hedvig bistår også kommuner og advokater som har spørsmål knyttet til lovforståelse, rettsikkerhet og gode løsninger på det juridiske feltet. I likhet med Kristine, kan bistanden i enkeltsaker variere fra enkle råd i korte telefonsamtaler til at Hedvig tar hele klagesaken. De mest krevende sakene har vedvart over år. Hedvig arbeider først og fremst med fagfeltene menneskerettigheter, helse- og omsorgstjenester, tvang og makt, pasient- og brukerrettigheter, vergemål, bolig. Hedvig var også sterkt involvert i utarbeidelsen av skyggerapporten om Norges etterlevelse av FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Hun har lenge vært opptatt av menneskerettighetsspørsmål knyttet til mennesker med utviklingshemning.

I likhet med Kristine, skriver Hedvig høringsvar til lovendringer, meldinger fra Stortinget, retningslinjer og utredninger. Hun representerer NFU i ulike arbeidsgrupper, referansegrupper, fagråd og andre fora.

Hedvig har ansvaret for samarbeidet med våre Nordiske søsterorganisasjoner og Inclusion Europe.

Mange kjenner Hedvig fra foredrag i lokal- og fylkeslagene i NFU samt for kommuner og statlige organer.

Elise Bjåstad og Helene T. Strøm-Rasmussen er begge bistandsrådgivere. NFU har jobbet med internasjonale solidaritetsprosjekter i over 30 år, og er helt unike når det gjelder å støtte rettighetene for mennesker med utviklingshemning og deres organisasjoner i sør. Selv om vårt bistandsarbeid har pågått lenge, er det blitt kraftig endret og profesjonalisert. To viktige bærebjelker i Norsk bistandspolitikk

Bitten Munthe-Kaas.
(Foto: Jens Petter Gitlesen)

er kontroll og eierforhold. Svært mye av bistandsarbeidet går med på kontroll med midlene som bevilges og oppgavene som skal utøves. Her er det strenge krav fra norske bistandsmyndigheter. Den andre bærebjelken som gjelder alle som er involvert med norske bistandsmyndigheter, er at mottakerne av bistanden skal ha et eierforhold til prosjektet. Prosjektene skal være lokalt forankret og drives ut i fra prosjektets formål og mottakernes engasjement og interesser. NFUs rolle er i stor grad begrenset til veiledning og kontroll.

NFU inngår samarbeidsavtaler med utvalgte foreldreorganisasjoner og bistår dem til å bli sterke og innflytelsesrike aktører, samtidig som vi ansvarliggjør myndighetene slik at de inkluderer personer med utviklingshemning på alle områder.

I Norge kan NFU være et sosialt samhold for mennesker som i visse sammenhenger er i samme situasjon. NFU kan være et likepersonstiltak. Vi er en vaktbikkje overfor myndighetene og vi arbeider interessepolitisk for å legge til rette for et samfunn som ligger godt til rette for mennesker med utviklingshemning og deres pårørende. De samme behovene som vi har i Norge for organisasjoner, har en også i land hvor den økonomiske situasjonen er langt dårligere enn i Norge.

NFU har også valgt å ha et spesielt fokus på inkluderende utdanning. Bistandsrådgiverne har ansvar for å utvikle og følge opp samarbeidet med de lokale partnerne. Dette inkluderer blant annet rapportering og oppfølging av de lokale planene, prosjektbudsjetter og rapporter, søke om midler fra Norad og andre givere, og delta i bistandsprosjekter sammen med de andre funksjonshemmedeorganisasjonene som driver med bistandsarbeid under Atlas-alliansen (se www.atlas-alliansen.no).

Elise Bjåstad er bistandsrådgiver for

Else Bjåstad (foran) og Helene T. Strøm-Rasmussen.
(Foto: Bitten Munthe-Kaas)

NFUs internasjonale solidaritetsprosjekter i Zambia og på Zanzibar.

Helene T. Strøm-Rasmussen er bistandsrådgiver for NFUs internasjonale solidaritetsprosjekter i Nepal, Malawi og den internasjonale overbygningen Inclusion Africa.

Bitten Munthe-Kaas er journalisten i NFU. Hun er den i administrasjonen som får best presentasjon overfor medlemmene. Bitten trenger neppe noen ytterligere presentasjon i og med at hun til vanlig skriver det meste av innholdet i medlemsbladet vårt, Samfunn for alle, som utkommer fem ganger per år.

Vibeke Seim-Haugen er vår generalsekretær, dvs. lederen av NFUs administrasjon og bindeleddet mellom NFUs administrasjon og landsstyret. Vibeke har ansvar for alt som tilhører administrasjonen, en oppgave som en absolutt bør kunne leve godt med ut ifra alle de positive kvalitetene administrasjonen besitter. Vibeke sitter i styret for Atlas-alliansen og hun bistår litt i solidaritetsarbeidet. Hun jobber med personalpolitikk, deltar på landsstyremøtene og fylkesledersamlingene. Arbeidet i Fondsstyret er Vibeke alene om. Hun trør til for å dekke udekkede oppgaver og hun kan være en backup for forbundslederen. Men Vibeekes viktigste oppgave er å sikre at administrasjonen fortsatt skal rulle og gå på den utmerkede måten som den fungerer i dag.

MESTRINGS- OG
LÆRINGSSENTERET

Ferie, fritid og kulturtilbud

Sommerferien 2016

NYHET!
Klatrevegg

VI BYR PÅ EN OPPLEVELSESRIK FERIE!

www.mlsenteret.no

Du betaler 850,- pr. døgn. Samme pris for ledsager.
Dette dekker alle oppholdsutgifter og aktiviteter.

Vi henter på flyplass (Trondheim Værnes)
eller togstasjon (Levanger)

Har du spørsmål?
Kontakt ML-senteret:

☎ 902 90 045
✉ asle@mlsenteret.no

WOW REKLAME

FRAMskolen på Vallersund Gård

vallersund.camphill.no/framskolen

**Et lærested for
unge voksne med
utviklingshemming**

Et folkehøyskolelignende tilbud for deg mellom 18 og 25 år som lever med utviklingshemming. Skolen vil bidra til å gi deg en god overgang fra livet i familie og skole, til et liv som voksen.

Blir du ertet, plaget eller omtalt stygt på internett?

- Vi trenger hjelp fra personer med utviklingshemning som har opplevd å bli ertet eller plaget, omtalt stygt eller truet på internett eller andre steder og på andre måter for sin funksjonsnedsettelse.

De kan både bidra til at vi får mer kunnskap om hvor mange som blir utsatt og ikke minst at vi får vite mer om hvordan den enkelte opplever det.

Seniorrådgiver Terje Olsen ved Nordlandsforskning leder den delen av det landsomfattende hatytringsprosjektet (se fakta-

boks) som spesielt skal rette søkelyset mot personer med utviklingshemning.

Olsen viser til at de som vil bidra til at forskerne får mer kunnskap på dette feltet, skal delta på et personlig intervju som vil ta ca. en time. - Vi avtaler tid og sted med den enkelte. Deltakerne kan enten møte en av forskerne alene eller ha med seg en foreldre eller annen ledsager som de stoler på. Det er viktig å understreke at det ikke er noen andre enn forskerne som får vite navnet på de som er med, forsikrer Terje Olsen.

Både enkeltpersoner og deres foreldre eller nærmeste pårørende kan ta kontakt med seniorforsker Janikke Solstad Vedeler. Hun har epostadresse jve@nforsk.no og mobiltelefon 97 79 73 23. Prosjektleder Terje Olsen kan også gi mer informasjon. Hans har epostadresse Terje.Olsen@nforsk.no og mobil 911 03 953.

Her er det lagt ut mer info om prosjektet: nordlandsforskning.no

På bildet f.v.: Kurt Elvegård, Janikke Solstad Vedeler, Terje Olsen og John Eriksen.
(Foto: Hanne Risa, Nordlandsforskning)

Hatyringsprosjektet

Etter at Norge sluttet seg til FN-konvensjonen for mennesker med funksjonsnedsettelse er vernet etter straffelovens § 135 a om diskriminerende eller hatefulle ytringer mot denne målgruppen blitt styrket.

Det har hittil vært lite oppmerksomhet, begrenset forskning og dermed også kunnskap om fenomenet hatefulle ytringer mot mennesker med funksjonsnedsettelse i Norge og Norden.

Nå har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet gitt Nordlandsforskning og NTNU Samfunnsforskning i oppdrag å foreta den første landsomfattende studien i Norge om konsekvensene, omfanget av og skadevirkninger slike ytringer kan få for de som rammes.

Forskerne skal i både intervjuer med personer som blir utsatt for hatytringer og nøkkelpersoner fra blant annet fra funksjonshemmedes organisasjoner, likestillings- og diskrimineringsombudet, politi og påtalemyndighet.

Rapport fra prosjektet skal være ferdig i august 2016

*Kasper ble brannmester.
(Foto: Caroline Karlsen,
Merete Hassel og Audun
Selnes)*

«Scener fra Kardemomme By» – Med Paraply i Stormen

Det ringer i bjella og inn kommer politimester Bastian. Vi skjønner snart at vi er i Torbjørn Egners landskap. 7 unge skuespillere fra teatergruppa Paraply inntar scenen i litteratursalen på Stormen bibliotek tirsdag 8. desember 2015.

TEKST: MERETE HASSEL

Fortelleren introduserer publikum for tante Sofie og politimester Bastian og de andre rollefigurene. Vi møter røverne Kasper, Jesper og Jonatan som er så sultne og synes de trenger et damemenneske i huset til å rydde og lage mat. Er man røver så er man røver og da røver man like godt tante Sofie, den strengeste dama i byen! Hun stiller krav til både hilsing, vask og vedhogst, så de er ikke så veldig fornøyd med fangsten. Løven er hun heller ikke

redd. Pølsemakeren, bakeren og kjøpmann Berg er ikke så glad for røvernes herjinger i butikkene og går til slutt til aksjon for å få dem arrestert. De synes politimester Bastian er litt sein i avtrekket, men hyggelig er han. Da alarmen går og det brenner i Kardemomme By blir røverne de store heltene. Kasper blir brannmester og Jonatan, som er så glad i mat, blir baker. Det åpnes for ro og nye vennskap.

Skuespillerne viser stor spilleglede og improviserer gjerne i rollen. Instruktør Magnus fungerer som fortelleren i forestillinga og leder oss inn i de ulike sceneene. Audun Anvik Mathisen på piano er med på å skape både gjenkjenning og spenning gjennom musikken.

Ungdommene i Unge Stormen tar godt imot skuespillerne når de kommer rett fra skole og jobb en tirsdag ettermiddag. Backstage er det klart med en 'stjerne-stol' til hver, et bord er ferdig dekket og pizza serveres. Alt legges til rette for at dette skal bli en god opplevelse for teatergruppa. En tekniker ordner med mygg, lyd og lys testes. Underskrift på bruk av bilder ordnes og snart er alt klart for forestilling. Et eget program for forestillinga er trykket opp med informasjon, rolleliste

og bilder de har fått fra lokallaget. Ca. 60 publikummere har funnet plassene sine – de yngste har fått plass på store saccosekker helt foran. Her er ingenting overlatt til tilfeldighetene.

Teatergruppa Paraply drives av NFU Bodø lokallag og møtes en gang i uka til øving på Gimle kulturhus. Gruppa har eksistert i 4-5 år med ulike instruktører. De siste årene er det dramapedagog Magnus Sivertsen Sørvig som har vært instruktør. Gruppa har hatt flere forestillinger og opptrådt på ulike arrangement i NFU sin regi. Nå var de inviterte av Unge Stormen – et nettverk av ca 150 ungdommer som vil bruke Stormen bibliotek og bidra til kulturlivet i byen. Teater er en viktig ingrediens i Unge Stormens virksomhet og den 8. i hver måned kjøres Teateråtte. Her har det vært forestillinger, kurs og ulike teateraktiviteter – denne dagen var det Paraply sin tur til å innta scenen.

Forestillinga 'Scener fra Kardemomme By' er vist en gang tidligere – på TV-aksjonssøndagen ble den vist for foreldre og nære venner. Her ble det oppfordret til en frivillig donasjon i røverhatten og en god slump penger ble overlevert innsamlingsaksjonens ledelse i Bodø.

Et unødvendig kort liv

Den 30. januar ble Liv Malin Eide funnet død i sin leilighet i et bofellesskap i Stavanger. Mye tyder på at at Liv Malin mistet sin fremtid på grunn av tjenesteforsømmelse.

TEKST: JENS PETTER GITLESEN

Liv Malin var ei positiv dame og trivdes. Hun hadde epilepsi. Anfallene kom sjelden. Nå de kom, kom de alltid om natten mellom klokken 01.00 og 03.00. Det var derfor viktig med nattevakt. Medisinene som hun fikk ved anfall, virket godt.

Om morgenen den 30. januar ble Liv

Malin funnet død av et epilepsianfall. Hun hadde ligget lenge.

Både fylkeslegen, politisk- og forvaltningens ledelse i Stavanger kommune er varslet. Vi får håpe ansvarlige politikere og forvaltere prioriterer saken. Systemsvikt og uheldige enkelthendelser kan forekomme, men de kan aldri forsvares når døden er utfallet.

Det er ikke uvanlig at uhell, ulykker, svikt, feil og forglemmelser kan medføre død. Vanligvis vekker slikt oppsikt og oppmerksomhet. Slikt synes det ikke å være når det gjelder mennesker med utviklingshemning. Noen husker kanskje Per Olaf Asheim som ble medisineret til døde og søsterens mangeårige kamp for å få opp saken. Da Jonny André Risvik ble drept, kom fylkesmannens tilsyn og kommunens beklagelse mange år etter drapet, som en følge av at Stavanger Aftenblad og journalist Thomas Ergo hadde engasjert

Liv Malin Eide (Foto: Privat)

seg i saken og trykker over 50 artikler om den.

Jeg håper mine betraktninger gjøres til skamme. Liv Malin Eide kommer ikke til bake, men det kan være en viss trøst om hennes tragedie kan forhindre ande å havne i tilsvarende situasjon.

Pust inn Kjenn varmen Pust ut

Casas Heddy er åpent for alle. Vi ønsker velkommen til ny sesong i 2016 - 17. Utreise hver mandag t.o.m. 18. april. Oppstart neste vinter i ultimo september 2016.

www.casasheddy.no
Tlf. 33 39 88 88

CASAS HEDDY
Trening, velvære og opplevelser i trygge, sosiale omgivelser Lanzarote, Kanariøyene

VI FEIRER 40 ÅR MED MENNESKERETT
VELKOMMEN TIL JUBILEUMSFEIRING FOR NFU BERGEN LOKALLAG

JUNI!

ÅPEN DAG PÅ HORDAMUSEET, STEND
SØNDAG 12. JUNI, 12.00 - 18.00

MEG FOKUS PÅ MENNESKERETTIGHETER

nfu
Norsk Forbund for Utviklingshemmede

Minneord

Erling Kaare Abelvik døde i romjula 2015, vel 91 år gammel. På 90-årsdagen, 08.07.14, var han dagens jublant i lokalavisa Sunnmørs-posten, der fremhever han arbeidet som tillitsvalgt i NFPU, senere NFU, som noe av det viktigste i livet etter at han fikk dattera Else Karin, som er utviklingshemma. Han var med i styret for institusjonen Hellandheimen og var en sterk pådriver for ansvarsreformen.

Han omtalte den tida med at det var harde slag med steile fronter, det var ikke alle foreldre/pårørende som ville at institusjonen skulle legges ned. Men han var overbevist om at det var rett det som skjedde. Senere uttrykte han stor frustrasjon når yngre foreldre fortalte om at de kjempet for rettigheter som forlengst var vedtatt, men han minnet også om at det hadde vært tøffere uten reformen. Han sluttet heller ikke med å argumentere for hvor viktig det var å stå sammen i en organisasjon som NFU.

Erling Kaare Abelvik var med på å starte opp lokallaget i Ålesund og omegn i 1972 og var leder de første årene, i tillegg til perioden 1996-1998. Etter at Møre og Romsdal fylkeslag av NFPU vart etablert i 1971, ble det samme året tatt initiativ for å få i gang idrettsleker for psykisk utviklingshemma. Et idrettsutvalg ble oppretta, her var Erling Kaare Abelvik leder de ti første årene.

Idrettslekene (sommer og vinter) gikk senere over i Kulturhelga, som arrangeres i september hvert år. Han var også leder i fylkeslaget, 1983-1993. I tillegg var han styremedlem i lokal- og fylkeslag i flere perioder og lands-styremedlem i 10 år, på den tida da ansvars-reformen ble utarbeidet og vedtatt.

Erling Kaare Abelvik var aktivt til stede i lokal-laget, også etter at han ikke påtok seg verv lenger. Han var opptatt av å ta vare på historia til laget og skrev en beretning til 30-årsmark-

eringa i 2002, som igjen la grunnlaget for jubileumsberetninga for lokallaget i 2012.

Erling Kaare Abelvik var samfunnsengasjert og aktiv i mange lag og organisasjoner, men NFU stod han nærmest. Han hadde mange venner i NFU og blir sakna som den ildsjela han var og som pådriver for et bedre samfunn for alle.

NFU Ålesund, Sula og Giske lokallag
Janne Muri, leder

NFU Møre og Romsdal fylkeslag
Ninni Bakke Tornes, leder

Erling Abelvik (Foto: Sunnmørsposten)

Habilitet • Ansvar • Velvære Brukerstyrt Personlig Assistanse

Er brukerstyrt personlig assistanse interessant for deg?
Ta kontakt med en av HAV's rådgivere i dag!

Totalleverandør av BPA og funksjonsassistent

Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA) er en ordning der de med nedsatt funksjonsevne/føresatte selv styrer egen hverdag, og har et lederansvar for assistentene som skal bistå med praktiske ting i hverdagen. BPA er et frigjørings- og antidiskrimineringsverktøy som gir langt større fleksibilitet og selvstendighet, og muligheten til å leve et aktivt og likeverdig liv. Samt det som står i naturlig forbindelse med dette. Independent Living er grunnlaget i HAV og er en av de eldste leverandørene på BPA tjenester i Norge.

Funksjonsassistent er for mennesker med sterk fysisk funksjonsnedsettelse. Det betyr at arbeidstakeren selv skal være faglig kvalifisert til å utføre arbeidsoppgavene, men at vedkommende kan få avlastning med praktiske oppgaver i arbeidslivet.

Vi vil gi den enkelte tjenestemottaker en god og meningsfull hverdag. Alt vårt arbeid er basert på vår visjon om å skape en lettere hverdag med BPA. Vi legger stor vekt på at den enkelte tjenestemottaker selv får bestemme hvordan dagen skal være.

Følg oss på Facebook: HAV AS

HAV AS - WWW.HAVAS.NO - TELEFON 45 22 22 88 - EPOST: HAV@HAVAS.NO

Bli med på en unik tur!

Samos, Middelhavscruise, København og Kiel.

unikferie.no

☎ 976 96 984

facebook.com/unikferie

Ko&Co / Foto: Finn Ståle Felberg

Lev livet.

BPA står for muligheten til å definere sin egen hverdag. Til å ta styring og delta aktivt i samfunnet. Borgerstyrt personlig assistanse er verktøyet som bidrar til at funksjonshemmede med assistansebehov kan leve frie og selvstendige liv, og selv ta ansvaret for sin egen tilværelse.

Ulobas BPA handler ikke om pleie og omsorg, men om å ta kontrollen over sitt eget liv. Det er gjennom full likestilling og mulighet for deltakelse på alle samfunnsområder at hverdagen får mening.

BPA står for muligheten til å leve livet. Helt og fullt.

Pleiepengertelefonen

Vi minner om NAVs pleiepenger-telefon som foreldre kan ringe til og få veiledning og svar på spørsmålene sine. Tilbudet ble startet i mars i fjor og ved årsskiftet hadde 5000 benyttet seg av denne muligheten. Telefon: 55 55 33 33 – tast 1 og deretter 4.

I 2015 behandlet NAV forvaltning 21019 søknader om pleiepenger som kan gis til foreldre med svært syke og pleietrengende barn. Omkring 10 prosent av søknadene blir avslått, ifølge NAVs internmagasin nr. 1/2015.

Atferd

Ved VID – vitenskapelig høyskole avdeling Rogaland, lokalisert til Sandnes, etableres det nå videreutdanning om utfordrende atferd hos person med utviklingshemning. I siste utgave av SOR-rapport redegjør dosent Knut Gundersen og Ulf Berge om henholdsvis tenkningen som ligger til grunn og innholdet i utdanningen.

Konferanse

Samordningsrådets konferanse «Nye tider!» i Bergen 2. og 3. mai handler om effektivitet, kvalitet og gode løsninger når økonomiske rammevilkår endres. Det står mer om dette arrangementet på www.samordningsradet.no

Bokaktuell Geir Lippestad

«Geir Lippestad er bokaktuell med «Et større vi – til forsvar for livet» utgitt på Aschehoug forlag.

Lippestad tar oss med på en reise i historien, politikken, filosofien, jusen, psykologien og den alminnelige samfunnsutviklingen for å forsøke å finne ut hvorfor vi har så begrenset evne til å glede oss over annerledeshet. Han stiller spørsmålet om det er noe som er oppstått i vår tid, om det er typisk norsk eller om det er noe vi kan finne opphavet til lenger tilbake i historien.»

Brukerutvalg

Fra og med 2016 er det brukerorganisasjonene selv som leder NAVs sentrale brukerutvalg. SAFO er blant dem som er representert ved NFUs juridiske rådgiver, Kristine Vierli.

Sykehusopphold

I februarnummeret av NFUs søsterorganisasjons tidskrift «LEV» i Danmark er det en reportasje om pasienter med utviklingshemning på sykehus. Det tas utgangspunkt i et case der «Anne» møter ansatte som mangler kompetanse og erfaring med personer som reagerer annerledes. Deretter handler reportasjen om hva som skal til for at et opphold skal bli vellykket – med spesielt fokus på god planlegging og tett dialog med pårørende. Artikkelen kan leses i sin helhet på www.lev.dk

Advarsel

Det er gratis å bytte fastlege i Norge. Helsedirektoratet advarer privatpersoner mot å bruke de nye nettsidene fastlege.online og byttefastlege.net som tar høy betaling for en tjeneste de ikke utfører og samtidig ber om personopplysninger som den enkeltes fødselsnummer. Det er i stedet www.helsenorge.org som er den offentlige helseportalen i Norge. Der ligger all digital helseinformasjon og alle digitale helsetjenester som tilbys fra den offentlige helsetjenesten. Det går også an å ringe 800 43 573 og be om hjelp.

(Kilde: Helsedirektoratet)

Geocashing

I siste utgave av SOR-Rapport har ansatte ved Karde AS skrevet en orientering om Geocaching – som handler om spill, spenning og glede i friluft. Dette er et verktøy som kan inspirere for eksempel personer med utviklingshemning til å komme seg mer ut i fysisk aktivitet. Det er laget en veileder for de som ønsker å lære om hvordan slike aktiviteter kan tilrettelegges for vår målgruppe og deres individuelle behov. Heftet inneholder brukerveiledning, praktiske råd og anbefalinger. Den kan lastes ned gratis fra www.karde.no/prosjekter/2009-2/under-stenen

Helseklage

1. januar ble det etablert et nytt nasjonalt klageorgan for helsetjenesten. Det står mer om hvilke saker/sakstyper som behandles av det nye organet på www.helseklage.no/ Helseklage er underlagt Helse- og omsorgsdepartementet.

BPA

Forskjellige kommuner fatter helt ulike vedtak om hvor mange timer brukerstyrt personlig assistanse de samme personene får. En kommune gir 168 timer – en annen 46 – det eneste som har forandret seg er adressen. Noe så kritisk viktig for den enkelte som antallet BPA-timer må ikke være gjenstand for kommunal bingo.

(Fra lederspaltene i Handikapnytt 1/16)

Villa Eik i media

Dagbladet har engasjert seg i uholdbare forhold i bofellesskapet Villa Eik i Oslo. Det har også politikerne Inga Marte Thorkildsen og Freddy de Ruiter og Carl Ivar Hagen. På NFUs nettside www.nfunorge.org kommenterer Jens Petter Gitlesen i artikkelen «I skyggen av Villa Eik» både det som har skjedd der – samtidig som han blant meget annet også kommer inn på andre botiltak rundt om i landet som krever øyeblikkelig oppfølging.

Eldre

Forskere har funnet ut at eldre mennesker med utviklingshemning i Norge ikke er oftere innlagt på sykehus enn resten av landets befolkning. Hos oss er det aldersgruppene 25-60 år som har den høyeste andelen av innleggelser. Undersøkelser fra utlandet viser at de har en høyere sykkelighet enn befolkningen generelt, at de er oftere innlagt på sykehus og at de har flere liggedøgn enn gjennomsnittet. Det står mer om www.aldringoghelse.no

Klarspråkarbeid

I 2015 startet NAV jobben med å forbedre språket i brev og dokumenter på flere områder. 81 brev om pleie-, opplærings- og omsorgspenger er blant de som er blitt forbedret. Tekster som tidligere var preget av juss, faguttrykk og stammespråk er nå skrevet etter faste maler og regler for klarspråk. Tilbakemeldingene fra brukere og samarbeidspartnere er gode. Klarspråkarbeidet fortsetter i 2016.

Jubilerer

Vi minner om at andelslaget ULOBA fyller 25 år i år. Det skal markeres med en stor skandinavisk BPA-konferanse i oktober i år. Mer informasjon på www.uloba.no

Forskning om hatytringer

Vi minner om Nordlandsforskning og NTNU Samfunnsforskning der det arbeides med et landsomfattende forskningsprosjekt om hatytringer. Prosjektleder Terje Olsen og hans kolleger intervjuer både personer med funksjonsnedsettelse som har vært utsatt for slike ytringer og nøkkelpersoner blant deres interesseorganisasjoner.

De etterlyser personer som er blitt ertet, plaget, truet eller blitt omtalt negativt på internett. I så fall må de som vil være med stille til et personlig intervju som tar ca. en time. Det er ingen andre enn forskerne som får vite navnet på de som deltar. Rapporten skal være ferdig i august i år.

Interesserte kan lese mer om undersøkelsen og kontaktpersoner på <http://www.nordlandsforskning.no/aktuelt/nybrotsforskning>

Medisinering

Kristiansund kommune får skarp kritikk fra Helseilsynet for mangelen på rutiner ved medisinering av barn med utviklingshemning ved Karitunet avlastning.

Helsetilsynet har også avdekket at det er mye støy og uro og lite rom for barna i avlastningsboligen der de kan trekke seg tilbake. I tilsynsrapporten går det dessuten både fram at fellesarealet der sannsynligvis har ført til dårligere helsetilstand hos enkelte barn og at kommunen har over lang tid vært kjent med dette uten å sette i verk nødvendige tiltak for å rette opp forholdene.

I tilsynsrapporten heter det også at det er blitt brukt makt og tvang uten å varsle Fylkesmannen omgående. Dermed kunne brukeren heller ikke klage på tiltakene. De tilsatte melder i tillegg i liten grad om avvik, melder NRK Møre og Romsdal.

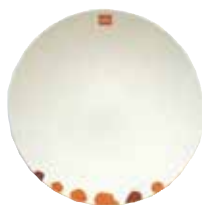
Overgrep

Bergen kommune har tatt grep for å bekjempe vold og seksuelle overgrep. Etter initiativ fra Statens barnehus Bergen er det opprettet et konsultasjonsteam som tilbyr anonyme samtaler til ansatte og privatpersoner når det foreligger mistanke om vold og seksuelle overgrep mot voksne personer med utviklingshemning.

(Kilde: SOR-rapport nr. 1/16)

Buttons i to varianter:
Liten kr 3,- Stor kr 5,-

Tallerken (porselen)
kr 150,-

kr 100,- kr 150,-
Bøker om veien frem
til egen bolig

Kursbevis kr. 10,-

Hodeplagg
(Maxi-lue – kan brukes på
mange måter) kr 30,-

Svettebånd kr 50,-

Kursmappe kr 25,-

Handlenett kr 50,-

Klistremerker
6 merker per ark kr 6,-

Krus (porselen) kr 200,-

Pins kr 25,-

Refleksbånd kr 25,-

Pris per stk. kr 15,-
8 stk. kr 100,-

«Fokus på overganger mellom ulike skoleslag»

I boken beskrives 12 overganger i skolesystemet, fra barnehage til arbeidsliv. Felles for alle eksemplene er at elevene, foreldrene og de involverte tjenesteyterne betrakter overgangen som vellykket. Alle elevene er inkludert i ordinær klasse, og de fleste har utviklings-hemning av varierende grad. Noen av elevene har store fysiske funksjonsnedsettelse i tillegg. Antall sider: 104.

Boken er utsolgt, men ligger klar for nedlasting på vår hjemmeside: www.nfu.org/no/nettbutikk/boker/

Alle kurshefter 50,- kr per hefte (bortsett fra "Pengene mine"). Porto kommer i tillegg.

Hvem jeg er og hva jeg vil

Fra foreldrehjem til eget hjem

Kommunevalg

Stortingsval (nynorsk)

NFU – en organisasjon

Veilederhefte til studieheftet "Aktiv i egen organisasjon"

Aktiv i egen organisasjon

NFUs prinsipp-program

Vi og samfunnet (nynorsk)

Tillitsvalgt i organisasjonen NFU

Pengene mine kr. 75,-

Ledsagerhefte

Veileder til kurslærer

Seksualitet og samliv

Kroppen min og følelsene mine

Bestill i dag

Bestilling _____

Navn _____

Adresse _____

Poststed _____

Du kan også bestille via telefon 22 39 60 50, e-postadresse post@nfunorge.org eller bruk nettbutikken til NFU på www.nfunorge.org

Norsk Forbund
for Utviklingshemmede
Svarsending 1225
0090 Oslo

Bamse Produkter AS

www.bamseprodukter.no

Bamse Produkter AS
Titangaten 13
1630 Gml. Fredrikstad
Tlf: 69300105
info@bamseprodukter.no
www.bamseprodukter.no

Alle har rett
til et godt liv.
Ja, alle.

Human Care

Kontakt oss på telefon **950 43 000** så forteller vi deg mer
om hvordan vi kan hjelpe deg med **brukerstyrt personlig assistanse**.
Human Care Assistanse AS, Strandveien 35, 1366 Lysaker,
bpa@human-care.no, human-care.no.

AKTIV

HJELPEMIDLER A/S

Multikjelken nå også med
benstøtter rett ned, og bred front

Multikjelken nå også med
Fatbike hjul

Ice Full Fat. her kommer man virkelig frem

Tlf: Geirr 98239850.

e mail: geirr@aktiv-hjelpemidler.no

MULTIKJELKE brukes sommer og
vinter, som piggekjelke , pulk ,
sparkstøtting, joggevogn og Fjellgeit

www.aktiv-hjelpemidler.no

Sterk rygg og stort hjerte
Med AssisterMeg kan alle ha BPA.

AssisterMeg
sterk rygg og stort hjerte

Tlf: 994 30 245
post@assistermeg.no
www.assistermeg.no

Vil du annonsere i Samfunn for alle?

Ta kontakt med Salgsforum:
post@salgs-forum.no
eller på telefon: 51 31 57 00

AKTIVITETSUKE PÅ

6.-11. JUNI 2016 - KUN 68 Plasser
PÅMELDINGSFRIST 1. MAI

Variert opplegg både dagtid og kveldstid der du får velge mellom et vidt spekter av opplevelser som passer for deg.

I år kan du velge mellom to parallelle kurs:

Hest og Friluftsliv

- Hestestell
- Hesteaktiviteter
- Ut på tur

Forming og Matårnings!

- Ulike formingsaktiviteter
- Rocka mat
- Baking

I tillegg blir det mange spennende fellesaktiviteter, en felles utflukt, diskokveld og selvfølgelig en festaften. Dette blir spennende!

PRAKTISK INFO:

Pris kursdeltaker: kr. 4.200,- **Pris ledsager:** kr. 1.900,-

Oppmøte: mandag 6. juni mellom kl. 11.00 og 12.00

Avreise: lørdag 11. juni etter kl. 13.00

Mer informasjon og påmeldingsskjema:

www.pedermorset.no

Ta gjerne kontakt på tlf 7381 2000 eller e-post:

pmf@pedermorset.no

Velkommen!

-En sommerferie med opplevelser, felleskap og gode venner!

Vær samfunnsbevisst, velg Tromsø ASVO som din jobbfruktleverandør.

Hvorfor er det slik at folk som spiser frukt på jobben, gjør en bedre jobb?

Fordi frukt som mellommåltid gir rask energi, økt konsentrasjonsevne og større arbeidsglede. Gå inn på jobbfrukt.no for å bestille.

[Jobbfrukt.no](http://jobbfrukt.no)

Frukten i dette området leveres av:
Tromsø ASVO AS, ring: 77 60 68 60

www.hoveleirsenter.no
post@hoveleirsenter.no
 Tlf 37 08 52 21

Personalpartner www.personalpartner.no

KRINGOM
 Sogn og Fjordane fylkeskommune | www.kringom.no

JÆRHAGEN

BERGESENSTIFTELSEN

PRIMA

Idrettsveien 2, 7072 Heimdal Tlf 72 89 43 00
prima@prima-as.no www.prima-as.no

**Kompetanse og Arbeidssenter
 Nannestad**

Bahusvegen, 2030 Nannestad
Tlf: 66 10 52 35
kan@nannestad.kommune.no

Norsk Protein
 – ledd i næringskjeden

**SANDNES
 KOMMUNE**
 Telefon 51 97 50 00

<http://www.sandnes.kommune.no>

Våre linjer:

- Arbeidstrening
- Flexi
- Idrett og friluftsliv
- Hest og friluftsliv
- Kunst og design
- Media

Våre hjemmesider:
pedermorset.no

Vår skoleavis på nett:
pedern.no

Vår Youtubekanal:
 PMF TV

 facebook.com/pedermorset

SØK NÅ!
PEDER MORSET folkehøgskole

LIKEVERD · INKLUDERING ·
 MANGFOLD · FELLESKAP

Kontakt oss

Forbundsleder
Jens Petter Gitlesen
41 10 13 42
jpg@nfunorge.org

Nestleder
Bjug Ringstad
61 17 28 00 / 91 81 87 00
bjug@ringstad.no

Frid Oline Tellefsen Svineng
90 93 61 56
fotsvineng@hotmail.no

Eirik Dahl
95 08 03 27
eirik.dahl.61@gmail.com

Oscar Eide
56 14 31 58 / 90 04 91 10
oe@coastcenterbase.no

Anne Jorun Økland
53 41 64 84 / 41 50 02 53
annejorun35@hotmail.com

Lillian Sundsdal
37 16 41 37 / 48 05 00 55
lilliansu56@gmail.com

Nasjonalt

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede
Pb 8954 Youngstorget
0028 Oslo

Besøksadresse:
Youngstorget 2a, 7. etasje
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
post@nfunorge.org

www.nfunorge.org
Bankgiro: 8200.01.93417

Fylkeslagene

NFU Oslo Fylkeslag
c/o NFU
Postboks 8954 Youngstorget
0028 OSLO
22 39 60 51
oslofylkeslag@nfunorge.org

NFU Akershus Fylkeslag
v/Tove-Britt Henriksen
Ignavn. 131
1912 ENEBAKK
64 92 62 53/90 83 93 80
tove.henriksen@tusker.no

NFU Østfold regionlag
v/Jørn Nilsen
Stenrødveien 62
1784 HALDEN
Mob 952 32 330
jorn.nilsen@halden.net

NFU Hedmark fylkeslag
v/Torill Vagstad
Dagfinn Grønsetsvei 39
2707 ELVERUM
Mob 402 88 307
torill.vagstad@gmail.com

NFU Oppland Fylkeslag
v/Staale Stampeløkken
Hagehaugveien 2 A
2613 LILLEHAMMER
Mob 97 69 44 52
stastamp@gmail.com

NFU Buskerud Fylkeslag
v/Inger Tronrud
Øvre Nordbergsv. 2
3514 HØNEFOSS
32 12 52 54/92 22 72 75
itronru@online.no

NFU Vestfold Fylkeslag
Pb 14
3276 SVARSTAD
92 02 89 38
nfu.vf@online.no

NFU Telemark Fylkeslag
v/Øivind Jensen,
Rådyrveien 5
3790 Helle,
Mob 909 19 810
Bjorgjensen02@gmail.com

NFU Aust-Agder Fylkeslag
v/Svein Karlsen
Måkeveien 15
4950 RISØR
905 98 869
aafnfu@gmail.com

NFU Vest-Agder Fylkeslag
v/Jan G. Johannessen
Hannevik Terrasse 41
4613 KRISTIANSAND
38 03 00 14 / 91 79 41 76
jjohannessen@xstratanickel.no

NFU Rogaland Fylkeslag
Støperigt. 34
4014 STAVANGER
51 89 15 50
post@nfu-rogaland.no

NFU Hordaland Fylkeslag
v/Geir Tore Søreide
Havnahagen 19
5419 FITJAR
91 84 55 74
geir.t.soreide@haugnett.no

NFU Sogn og Fjordane
v/Gry Sætre
Angedalsvegen 107
6810 FØRDE
909 49 316
gry.setre@gmail.com

NFU Møre og Romsdal Fylkeslag
4017 Moa
6048 ÅLESUND
70 15 10 30 / 46 91 08 40
mrfylkeslag@nfunorge.org

NFU Sør-Trøndelag Fylkeslag
v/Frode Strømman
Njardarvollen 9
7032 TRONDHEIM
73 93 56 22 / 90 16 14 53
frostroe@online.no

NFU Nord-Trøndelag Fylkeslag
v/Snorre Ness
Postboks 183
7801 NAMSOS
74 21 23 08 / 90 51 69 66
snorre.ness@hint.no

NFU Nordland Fylkeslag
Postboks 843
8001 BODØ
75 52 40 48 / 91 72 47 08
nfu-nord@online.no

NFU Troms fylkeslag
v/Anne Marie Bakken
Dalnes
9475 BORKENES
Mob 916 98 512
amsbakken@gmail.com

NFU Finnmark fylkeslag
v/Sigrid Sandbu
Mostadfeltet
9925 SVANVIK
41 52 65 09
sigrid-su@hotmail.com

Drømmer om OL-medalje

Adam Ismael Wenham fra Tromsø er den første idrettsutøveren med utviklingshemning som får stipend av Olympiatoppen. Nå drømmer svømmeren som stupte ut i VM-debuten til en 7. plass i finalen om ta å medalje i de Paralympiske leker i Brasil om noen måneder.

Adam Wenham konkurrer i S14-klassen for utøvere med utviklingshemning. Han trives med å trene blant de beste på Olympiatoppen Nord-Norge. (Foto: Stig Øystein Schmidt. NRK)

- Jeg er stolt av å være den første som får Olympiatopp-stipendet, sier 18-åringen som trener 26 timer pr. uke i en kommentar til NRK Troms. Han synes det er fint å trene med de beste og får nå hjelp på veien av sin far Andrew og Cato Zahl

Pedersen. Sistnevnte har selv vunnet 13 gull og et sølv i langrenn, alpint og friidrett og mener Adam viser et utrolig talent når det gjelder vilje og mottagelighet for å trene. - Han er ung og har potensial på medaljenivå!

TEKST: BITTEN MUNTHE-KAAS

ADVOKATFIRMAET

HESTENES OG DRAMER Son AS

www.hestenesdramer.no

Vi har bred erfaring i saker som gjelder utviklingshemmede:

- omsorgstjenester (praktisk bistand, BPA, støttekontakt, omsorgslønn, avlastning, "tvangsflytting")
- helsetjenester
- trygdeytelser (grunnstønad, hjelpestønad, uførepensjon, stønad til bil)
- barnehage og skole (spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning)
- vergemål, arv og testament, erstatning, arbeid og dagtilbud

Vi tar oppdrag over hele landet. Ta gjerne kontakt! Ingen kostnader før vi eventuelt har avtalt oppdrag.

Advokat Kristin Kramås

kristin.kramaas@hestenesdramer.no
tlf: 481 65 111

Advokat Petter Kramås

petter.kramaas@hestenesdramer.no
tlf: 901 37 450

